

64779

Pr. prof. ILIE MOLDOVAN

MANTUIREA SUFLETELOR
DE LA MOARTE

Darul sfânt al vieții și combaterea păcatelor împotriva acestuia

Aspecte ale nașterii de prunci în lumina moralei creștine ortodoxe

BCU Cluj-Napoca

LEGAL199702402

EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC ȘI DE MISIUNE

AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

BUCUREȘTI - 1997

Darul sfânt al vieții și combaterea
păcatelor împotriva acestuia

Aspecte ale nașterii de piatră
în lumina moralei creștine ortodoxe

EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC ȘI DE MIȘCARE
AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE
BUCUREȘTI - 1997

MÂNTUIREA SUFLETELOR DE LA MOARTE

CUVÂNT ÎNAINTE

Păcatul aduce moartea duhovnicească a sufletului. Misiunea preotului, în calitate de părinte duhovnicesc, este să salveze sufletele de la moartea spirituală. Cel ce salvează un suflet se folosește și pe sine: "... să știe că cel ce a întors un păcătos de la rătăcirea căii lui își va mântui sufletul din moarte și va acoperi mulțime de păcate" (Iacov 5, 20).

Un păcat strigător la cer, care macină vлага neamului nostru astăzi, este avortul. Pentru preîntâmpinarea acestui păcat, Sfântul Sinod a hotărât ca pe 1 iunie 1997 - Ziua Internațională a copilului - să adreseze tuturor credincioșilor o pastorală care să fie citită în biserici, și să-i îndemne pe credincioșii noștri să ocrotească darul sfânt al vieții. În acest scop a cerut și Părintelui Ilie Moldovan, profesor de Teologie Morală, să alcătuiască această lucrare lămuritoare, care să însoțească pastorală.

Știm că părintele a mai scris încă o carte, în două volume, cu același subiect: "Iubirea, taina căsătoriei". Suntem convinși că serioasa preocupare pe care o are în această direcție le va folosi multora, și recomandăm spre difuzare această lucrare.

Mama trebuie să fie convinsă că, născând un copil, zidește o nouă biserică lui Dumnezeu, un sfânt lăcaș de închinare mai valoros decât monumentele de piatră, care

cu timpul dispar. Trupul însă, ca "templu al Duhului Sfânt" (I Cor. 6, 19), va învia și va trăi veșnic.

Familiiile moderne trebuie să știe și faptul că prin copii se întărește comuniunea dintre soț și soție. Lucrul acesta nădăjduim să-l înțeleagă cei ce vor citi și folosi lucrările alcătuite de Părintele Profesor Ilie Moldovan, care, sperăm, să nu fie un strigăt în pustiu, ci o chemare care ne conștientizează tragedia ce se derulează sub ochii noștri. Poate pentru unii a devenit obositoare insistența cu care, până la obsesie, scoatem în evidență faptul că pământul țării este udat de sângele nevinovat al milioanele de copii uciși prin avorturi și că spurcăciunea păcatelor nefirești îl vor face pe Dumnezeu să-și întoarcă fața de la noi. Dar dacă părintele Moldovan, noi și alții, vom tăcea, vor striga "pietrele".

Să dea Dumnezeu ca aceste cuvinte izvorâte din inimă să fie "cu putere multă" și convingătoare.

† ANDREI

EPISCOPUL ALBEI IULIA

DARUL SFÂNT AL VIEȚII ȘI COMBATERICA PĂCATELOR ÎMPOTRIVA ACESTUIA

ASPECTE ALE NAȘTERII DE PRUNCI ÎN LUMINA MORALEI CREȘTINE ORTODOXE

INTRODUCERE

Datoria cunoașterii. Mai înainte de orice, scrierea de față vrea să fie un apel ce se adresează fraților noștri, fii credincioși ai Bisericii strămoșești, și mai ales preoților ortodocși din parohiile de la orașe și sate, într-un moment de răscruce a istoriei poporului român. Un semnal de alarmă. În cauză este existența milenară însăși a acestui neam. E vorba despre cunoașterea unui fenomen grav, înregistrat ca atare de către statisticile oficiale de la noi, privind numărul întreruperilor de sarcină efectuate în instituțiile noastre de sănătate. În mai puțin de șapte ani, de la revoluție încoace, în spitalele de la noi s-au săvârșit peste șapte milioane de avorturi. La această cifră s-ar mai putea adăuga numărul necunoscut de avorturi executate în oficiile ucigătoare de prunci cu caracter particular. Dacă avem în vedere și faptul că în așa-zisele laboratoare de "planificarea familiei", răspândite în ultima vreme într-un mod nebănuț, în mai toate orașele țării, se întreprinde o

acțiune mai mult contragestivă decât contraceptivă, avem în fața ochilor întreg tabloul fenomenului asupra căruia mă văd dator a atrage atenția. Desigur, un asemenea bilanț nu poate fi suportat ca ceva străin de noi înșine. Ogoarele vieții se pustiesc. Vistierile neamului sunt prădate, păcatul pruncuciderii stăpânind asupra lor. Bezna ia locul razelor de soare, abdicarea și ofilirea, destrămarea și ruina urmează forței vitale și sporirii etnice care ne-au însoțit în tot cursul veacurilor.

Cunoașterea la care suntem chemați cu toții aduce cu sine însușirea unei mari răspunderi. Dacă acolo unde se comite o crimă este prezent un neam întreg și chiar, într-un anumit fel, este de față întreaga omenire, cu atât mai mult acolo unde avem de a face cu milioane de crime. Ne aflăm, de fapt, în fața judecății celor ce ar fi trebuit să fie și nu mai sunt. Ce se cuvine să răspundem? Căci pentru noi, fiii credincioși ai Bisericii străbune, nu sunt lucruri lipsite de o reală vină. Problema culpei nu stă, în cazul de față, într-o învinuire ce ne-ar aduce-o alții, ci stă în una ce se cuvine să ne-o aducem nouă înșine. În actuala stare de suferință în care ne aflăm, după îndelunga perioadă de comunism, avem nevoie, în primul rând, să ne recăstigăm demnitatea și încrederea în noi, pe care în parte le-am pierdut. Numai că acestea două nu se pot dobândi decât cu prețul privirii în față la adevărul ce ne acuză, mai bine-zis, cu prețul însușirii unei responsabilități autentice în raport cu acest crud adevăr. Modul în care ne împropriem această răspundere, în forul nostru interior, constituie temeiul de azi al tradiționalei noastre conștiințe etnice. Este singurul mijloc de a ne regăsi. Sfânta noastră Biserică ne învață că Hristos-Domnul, care se află cu noi "până la sfârșitul veacului", are puterea să prefacă răul în bine. În sensul acesta, contăm pe faptul că în momentele de suferință, omul poate deveni mai receptiv față de cel mai important lucru pentru el: să-și curețe inima și să-și îmbogățească propriile sale forțe sufletești, apelând la

Hristos și sprijinindu-se de El. Însușirea unei răspunderi, căreia să-i urmeze o angajare hotărâtă de luptă împotriva răului, potrivit unei rânduieli voite de Dumnezeu, a devenit o exigență vitală a sufletului românesc. Numai conformându-ne acestei exigențe poate avea loc acea prefacere launtrică fundamentală, în măsură să mijlocească reînnoirea ființei noastre etnice.

Darul sfânt al vieții, cu care suntem învredniciți de Creator, îl putem pierde sau regăsi. În raport cu acest dar, putem fi trădători, precum putem fi și salvatori. În fața lui Dumnezeu, viața omului apare drept o valoare absolută, El însuși dintr-un elan al dragostei pentru făptură voină a se întrupa din Prea Curata Fecioară Maria. După cum acest dar al vieții ne aparține fiecăruia ca persoană, ne aparține și ca ființă etnică. Am fost răscumpărați de "Începătorul vieții" (Fapte 3, 15) cu prețul Sângelui Său (cf. I Cor. 6, 20; I Petru 1, 19) și prin baia Botezului, în etnogeneză (cf. Matei 28, 19), am fost altoiți pe El (cf. Rom. 6, 4-5; Col. 2, 12), ca niște ramuri ce-și trag seva și rodnicia din unicul trup dumnezeiesc (cf. Ioan 15, 5). Reînnoiți launtric de harul Sfântului Duh, "Domnul de viață Dătătorul", am devenit un popor pentru viață, un neam în slujba vieții. Iubirea de neam și promovarea vieții, departe de a constitui simple pogorăminte, sunt în creștinismul românesc principii absolute. Astfel, în fața darului sfânt al vieții, Hristos-Domnul ne întâmpină cu trei exigențe:

În primul rând ne cere să promovăm integral viața pe care ne-a dăruit-o, constatând că El însuși are grijă de ea și că este interesat de ocrotirea ei, în toate măduarele Sale, care nu sunt altele decât fiii neamului și ai Bisericii noastre strămoșești. În această grijă se află copiii și bătrânii, săracii și năpăstuiții soartei, bolnavii și neputincioșii, toți, purtători și ei ai darului prețios al vieții, sacru și inviolabil. În al doilea rând, se cuvine să plinim viața care este angajată într-un ritm propriu al ei și care izvorăște, de asemenea, din iubirea divină. Căci viața își

are sensul în iubirea primită și dăruită, orizont în care își ating deplinul adevăr datorită conjugală și nașterea de prunci. În al treilea rând, se impune obligația de a contribui la sporirea existenței neamului, care este tot una cu participarea la marea lucrare de transfigurare a lumii și a istoriei, prin crearea unui cer nou și a unui pământ nou. Rodnicia familiei înseamnă mai mult decât potențarea vieții. Biologic, neamul omenesc se consumă și îmbătrânește pe zi ce trece. El ar fi sortit să dispară dacă ar fi lipsit de un continuu proces de regenerare spirituală. Un anume "noi" al celor doi soți din ceasul sfânt al Cununii lor se prelungește prin lucrarea harului care se altoiește pe trunchiul generațiilor precedente, nu de puține ori generații de sfinți, și apoi se deschide, treptat, spre generațiile viitoare. Cu ce gând sau elan al nunții, cu ce cuvânt se va putea preamări îmbelșugarea acestui har? Prin acest "dar sfânt al vieții", care leagă ca un nod divin generațiile între ele, omul își depășește firea, devine nemuritor, din efemer devine veșnic.

Celor trei exigențe le corespund trei contrafaceri. Ocrotirii personale a vieții, din momentul conceperii și până la adânci bătrânețe, îi corespunde distrugerea ei. În sânul unei culturi a morții, promovată activ în vremea noastră de puternice curente culturale, economice și politice, se desfășoară primul război al celor puternici împotriva celor slabi, al celor bogați împotriva celor săraci. Viața care ar avea nevoie de mai multă plinire, iubire și îngrijire este considerată inutilă sau e considerată ca o povară insuportabilă și, prin urmare, este refuzată în multe feluri. Se dezlănțuie astfel un soi de conspirație împotriva darului sfânt al vieții. Ceea ce pentru copil este avortul, pentru bătrân, bolnavul incurabil sau handicapat, înseamnă eutanasiu.

Plinirii vieții îi stă împotrivă nimicirea valorilor iubirii prin desfrâu, adulter, divorț. Suntem în fața unei realități mai vaste, care poate fi considerată drept o structură a

păcatului, caracterizată de impunerea unei culturi afrodisiace, care face din contracepție o dimensiune a vieții conjugale. Căsătoria sfântă, aleasă și înălțată mai presus de toate darurile pământești, născătoare a omenirii și făcătoare de chipuri ale lui Dumnezeu, e preschimbată într-o officină ucigătoare de prunci. Viața care ar izvorî din întâlnirea a două inimi devine astfel dușmanul de evitat cu orice preț, iar avortul, singurul răspuns posibil care aduce rezolvare în cazul unui eșec al contracepției. În fine, chemării neamului îi stă împotrivă o întreagă lucrare de surpare a duhurilor rele. Amenințările vieții etnice se întesc. Ele se caracterizează prin încurajarea și programarea unor adevărate campanii pentru răspândirea aceluiași flagel al contracepției, a sterilizării și a avortului. Nu se poate omite nici adevărul că mijloacele de comunicare în masă sunt adesea complice la această conspirație împotriva vieții neamului, într-o colaborare din cele mai strânse cu ofensivele antihristice sectare. Am putea omite legalizarea și depenalizarea acesteia din societatea politică de la noi? Sectarismul și sincretismul contemporan își îndreaptă atacurile deopotrivă mai mult decât oricând împotriva ființării neamului. E important însă să precizăm că aceste curente sunt, în vremea noastră, explicit proavortioniste. De fapt între sectarismul de toate nuanțele, având cunoscuta lui atitudine de dispreț, iar uneori chiar de blasfemie, față de Prea Curata Fecioară Maria, și avortionism nu se poate întrezări nici o distanță.

Expunând în lucrarea prezentă doar câteva aspecte ale moralei nașterii de prunci, din Ortodoxie, am încercat a pune în evidență mai cu seamă denaturările pe care le înregistrează societatea contemporană surpând darul sfânt al vieții și ducând pustiirea vieții până la genocid. Se știe, însă, că în genere practicile avortioniste își au rădăcinile într-o mentalitate degradată de hedonism, de un cult al plăcerilor, dar în același timp susținute de o gândire profund secularizată, care-și caută justificarea prin cunos-

cutele teorii evoluționiste, biologiste și rasiste moderne. De asemenea, legalizarea avortului de la noi, ca și din alte părți, se sprijină tot pe aceste teorii. Din această cauză am insistat asupra unor dovezi "raționale" care se opun respectivelor teorii și presupuneri, arătând că adevărul atârână de cunoscutele principii ale tradiției.

A.

DARUL SFÂNT AL VIEȚII: COPILUL

1. Nașterea de prunci ca scop al căsătoriei

a. **Taina iubirii divine creatoare descoperită în nașterea de prunci.** În actul iubirii conjugale, pecetluită ca atare în căsătoria legiuită, se întâlnește taina acestei sfinte căsătorii cu taina nașterii de prunci. Iubirea este energie creatoare, ea cheamă la viață și tinde spre mai multă viață. Comunicarea dintre soț și soție nu impune numai veșnicia iubirii dintre amândoi sau nedesfacerea legăturii dintre ei, ci aduce cu sine puterea ziditoare dintru început. Consfințită de o Sfântă Taină, iubirea care își găsește expresia în reciproca dăruire a celor două ființe chemate la desăvârșire spirituală, urmează o lege universală ieșită din plinătatea divină: procrearea. Iubirea pătrunde până la rădăcinile fapturii umane, prin care aceasta își trage seva din existența lui Dumnezeu. De aceea ea este învăluită în taină. În acest sens se exprimă și Sfântul Apostol Pavel: *"Pentru aceasta, îmi plec genunchii înaintea Tatălui Domnului nostru Iisus Hristos, din care își trage numele orice neam în cer și pe pământ"* (Efeseni 3, 14-15). Una și aceeași iubire ieșind de la Dumnezeu se întoarce tot la Dumnezeu, nu singură, ci cu spor de viață nouă și sfințită de o altă taină: copilul. Într-adevăr, copilul este darul sfânt al vieții. "A ne iubi nu înseamnă a ne avea drag unul pe altul, a spus Antoine de Saint Exupéry, ci a privi împreună

în aceeași direcție". Iubirea nu este doar contemplație statică, ci e mers înainte, este efort spre biruință a vieții, este participarea la puterea creatoare a lui Dumnezeu specificată de Sfântul Apostol Pavel, prin cuvintele de mai sus. În iubirea conjugală răsună glasul Sfântului Duh din ziua creației: "Să fie". Dacă în iubirea ce leagă pe soți laolaltă se răsfrânge o rază din lumina paradisului, în rodul acestei iubiri, darul sfânt al vieții, aceeași lumină pregătește cu anticipare venirea Împărăției lui Dumnezeu.

b. **Natura iubirii creatoare.** Afirmatia că pruncul este darul sfânt al vieții ne obligă să aducem o cuvenită lămurire. Viziunea ortodoxă privitoare la iubirea creatoare, iubire care este o "fărămă" cu care Dumnezeu a zidit lumea, se sprijină pe două temeuri din Sfânta Scriptură, remarcate și de către Sfinții Părinți. Cel dintâi privește crearea omului în ziua a șasea. *"Și a zis Dumnezeu: 'Să facem pe om după chipul și asemănarea Noastră'... și a făcut Dumnezeu pe om după chipul Său; după chipul lui Dumnezeu l-a făcut: a făcut bărbat și femeie"* (Geneză 1, 26-27). Chemarea fapturii umane la existență este înainte de toate un dar al lui Dumnezeu, care îl preîntâmpină pe om ca subiect liber. Omul, chipul lui Dumnezeu, trebuie să ajungă la asemănare, care este, în același timp, întâlnire și participare, adeziune la marele ritm trinitar al creației, dar totodată și al "procreației", adică al înmulțirii omului. La încheierea creării universului, omul apare drept o faptură "ființial" alcătuită din trup și suflet și se afirmă ca o persoană liberă și conștientă. "Cel care a creat omul pentru a-l face să participe la propria Sa plinătate a rânduit natura lui în așa fel încât ea conține principiul a tot ce este frumos și ca fiecare dintre dispozițiile lui să îl poarte spre dorirea însușirii divine corespunzătoare. Astfel, Acela nu-l putea lipsi de cele mai bune și cea mai prețioasă dintre aceste însușiri: libertatea" (Sfântul Grigorie de Nyssa, *Marea Cateheză*, 5 P.G. 45, 24). Libertatea, așadar, constituie natura intimă a ființei create, iar caracterul personal și

conștient îl face pe om să participe la voința divină, să fie un recipient al harului și "cooperator" al lui Dumnezeu în procreație.

Al doilea temei al înțelegerii copilului ca darul sfânt al vieții îl pot constitui cuvintele Mântuitorului Iisus Hristos: *"Tatăl Meu până acum lucrează și Eu lucrez"* (Ioan 5, 17). În orice iubire, care se împărtășește din iubirea lui Dumnezeu, sălășluiește o năzuință spre veșnicie. Felul acesteia de a fi, după asemănarea cu iubirea divină, are un caracter creator. Da, Tatăl lucrează, împreună cu Fiul și în Sfântul Duh. Actul creației este un fapt exclusiv al lui Dumnezeu în Treime, dar desăvârșirea universului creat, prin acțiunea promotoare, angajează și făptura umană care îi unește voia cu lucrarea harului divin. A iubi nu înseamnă numai a accepta și a năzui să nu mori, a iubi înseamnă a inaugura o existență fericită. "Aceasta – zice Sfântul Maxim Mărturisitorul – nu este nicidecum prin faptul că Dumnezeu, deplinătatea absolută, a adus la existență creaturile Sale, este pentru ca aceste creaturi să fie fericite de a avea parte de asemănarea Sa și pentru a se bucura El însuși de bucuria creaturilor Sale, în timp ce ele se inspiră în mod inepuizabil din Cel nesfârșit" (*100 capete despre iubire*, III, 16, P.G. 90, 434). Orice iubire adevărată aspiră la fericirea veșnică; în iubirea conjugală, însă, aceasta se realizează în timp. Copilul este subiectul acestei iubiri în care zace dorul după veșnicie. Izvorând nemijlocit din puterea divină, procreația nu mai aparține speciei, în sensul firii căzute, ci persoanei. Prin copil, viața personală a celor doi soți crește, își îmbogățește sensul, justificându-se ca o nouă legătură pe care o primește comuniunea permanentă dintre amândoi. Dar, totodată, și ca pe o nouă legătură cu Dumnezeu. Iubirea conjugală apare, astfel, drept o multiplicare a existenței după modelul divin: o nouă icoană a lui Dumnezeu își face loc pe pământ. În această perspectivă, orice naștere înseamnă o treaptă de spiritualizare, o revărsare de raze din frumu-

sețea de Sus, o nouă împărtășire din lumina pură a cerului care pătrunde în casa părinților ca să lămurească hotarele Împărăției lui Dumnezeu în lume. Sinteză a două inimi, a două puteri de viață, a două voințe de depășire de sine, copilul este calea deschisă spre veșnicie.

c. Copilul în perspectiva iubirii creatoare. La cele două temeiuri biblice care ne îndreptătesc să vorbim despre copil ca despre un dar dumnezeiesc, putem să adăugăm pe al treilea, care ridică încă un vâl al acestei descoperiri, sporindu-ne în continuare uimirea. De când Iisus a luat copilul în brațe și l-a cuprins în Evanghelia Sa, pentru noi a apărut o nouă exigență a urmăririi lui Hristos. *"Și chemând la Sine un prunc, l-a pus în mijlocul lor și a zis: Adevărat zic vouă: De nu vă veți întoarce și nu veți fi ca pruncii, nu veți intra în Împărăția cerurilor"* (Matei 18, 2-3). Copilul pe care Domnul îl înfățișează ucenicilor e o mărturie vie, concretă, despre lumea transcendentă a luminii, neprihănirii și bucuriei veșnice. Ridicându-l deasupra celor prezenți și îmbrățișându-l, Iisus a întipărit și mai luminos în această făptură icoana Sa, chipul Său dumnezeiesc și al cerului din care El a pogorât. Copilul nu se va mai despărți niciodată de pieptul Mântuitorului. El devine astfel normativ pentru viața contemplativă. Iată ce scrie un autor filocalic: "Când mintea, întorcându-se, tinde în întregime spre Dumnezeu și lucrarea ei văzătoare se scufundă în razele atotstrălucitoare ale frumuseții dumnezeiești... sub adierea Duhului, ajunge, cu cugetul, în starea vădită a pruncului și gustă Împărăția negrăită și mai presus de fire a lui Dumnezeu" (Calist Catafygiotul, *Filocalia* vol. 8, p. 464). Într-adevăr, în fiecare prunc, în mod explicit în cel botezat, sălășluiește Hristos. Fiecare prunc este o nouă "înrupare" a lui Iisus. El pășește în lume însoțit de acest cuvânt divin: *"Cine va primi un prunc ca acesta în numele Meu, pe Mine Mă primește"* (Matei 18, 5). Într-o căsătorie cu adevărat creștină, cei doi soți, fără nici o îndoială, recunosc prezența unei bucurii sfinte pe care le-o împărtășește Hristos-

Domnul, odată cu venirea copilului nou născut în casa lor. Dimpotrivă, o căsătorie în care copiii nu sunt doriți e întemeiată pe o formă de dragoste egoistă, trupească, prin urmare, imperfectă. Viața umană în întregime vine de la Dumnezeu, pentru care lucru omul poartă în el "chipul lui Dumnezeu", posedă în mod deosebit răspunderea de a da viață altora. Refuzând această responsabilitate a procreației, omul respinge pe Creatorul său, și, prin aceasta, alterează propria sa umanitate. În ființa sa curată, ca într-o cupă cristalină, copilul cuprinde prezența celor mai mari iubiri: iubirea lui Dumnezeu și iubirea părinților, bucuria lui Dumnezeu și bucuria părinților.

d. Iubirea soților raportată la puritatea și sfințenia pruncului. Despre copilărie s-a spus că este "o prelungire pe pământ a cerului". Suntem, la drept vorbind, atât de creștini câtă copilărie pură am izbutit să păstrăm în noi. Fiecare copil e un ram din paradis, o rază de lumină din lumea îngerilor. "Fiecare ființă spirituală este prin natură un templu al lui Dumnezeu, creat pentru a primi în el mărirea lui Dumnezeu" (Origen, *Comentarii la Matei*, 16, 23 P.G. 13, 1453). Dar fiecare copil aduce cu sine o normă, o răspundere care privește pe cei doi părinți ai lui. Nașterea nu este o întâmplătoare invenție omenească. Așa cum Hristos a iubit Biserica și S-a dat pe Sine pentru ea (cf. Efeseni 5, 25), iar soțul își iubește soția până la jertfa vieții sale, tot așa amândoi părinții au datorii care îi leagă de copiii lor (cf. Efeseni 6, 4). Ei nu sunt liberi să-i accepte sau să-i refuze, să-i crească sau să-i lase în părăsire. Soții nu pot suprima intenția divină. Copiii sunt ai părinților și ai lui Dumnezeu, deopotrivă. Binecuvântată "invenție" a iubirii lui Dumnezeu, copilul unește pe soți laolaltă, într-un singur cuget și o singură simțire. El le verifică iubirea, le-o menține, le-o face veșnică, pentru că în el soții și-au intrapat iubirea. Copilul dovedește că Dumnezeu însuși s-a angajat în destinul a două inimi, că prezența Lui nu e străină de iubirile pământești, paterne și filiale.

Cele mai frumoase pagini despre duhul de puritate pe care îl aduc în lumea noastră copiii, deșteptând în noi în calitate de părinți setea de sfințenie, sunt scrise în Evanghelie. Întoarcerea spre copil echivalează cu luarea în stăpânire de pe acum a Împărăției lui Dumnezeu, într-o anumită latură a ei. Aducând un copil pe lume, părinții zidesc o nouă biserică lui Dumnezeu. Lucrarea aceasta îi împovărează cu o mare răspundere, dar în același timp îi înalță la acea vrednicie la care sunt chemați prin Taina Căsătoriei. Copilul e un dar al lui Dumnezeu încredințat părinților. O comoară pe care ei nu o pot îngropa în pământ.

Dacă procreația înseamnă o binecuvântare a lui Dumnezeu, ea totuși nu poate să apară ca singurul scop al căsătoriei, și nici chiar scopul principal pe lângă altele, cum ar fi desăvârșirea în iubire a soților. Concepția Noului Testament despre Taina Căsătoriei, pe care gândirea ortodoxă o privește dintr-un centru de semnificații și profunzimi spirituale, nu este utilitaristă: unitatea dintre soț și soție, după imaginea unității dintre Hristos și Biserică, nu este doar un mijloc de înmulțire a neamului omenească, ci are un scop în sine. Procreația rămâne însă o menire vrednică de împlinit, naturală și sfântă a vieții conjugale. Transmiterea vieții fiind și ea o expresie a chipului lui Dumnezeu din om, soții, ca buni credincioși, au datoria de a o spiritualiza, deodată cu transfigurarea propriei lor condiții umane. Omul nu trebuie privit în afară de condiția sa religioasă specifică, rupt din legăturile sale ființiale. De aceea procrearea nu-și descoperă sensul dacă este considerată exclusiv în ea însăși, tocmai pentru că este legată de o realitate mai adâncă. Această realitate este iubirea conjugală, care, la rândul ei, este o putere creatoare de istorie și de viață.

e. Sensul libertății în decizia procreației. Problemele pe care le ridică procrearea sunt numeroase, iar ele aparțin în primul rând conștiinței. În viața omenească, mai

ales în viața religio-morală creștină, conștiința are un rol conducător. Acestui rol i se alătură voința personală, amândurora fiindu-le străine automatismele vieții senzuale, prin care iubirea e subjugată pasiunii oarbe. Adevărata libertate este aceea a persoanei, iar nu a individului, căci persoana este expresia chipului lui Dumnezeu din om. Un cercetător în materie scrie: "Procreația voluntară este mai nobilă decât aceea care se datorește orbește hazardului, de cele mai multe ori neprevăzut și indezirabil" (P. Evdokimov). Ceea ce nu e liber, ceea ce nu este conștient nu are valoare personală. Reducerea iubirii conjugale la instinct și senzual în procreație face ca legăturile dintre soți să fie coborâte la un nivel animalic. Dimpotrivă, "Iubirea umană ridică psihologicul la nivelul darului reciproc al spiritului și îmbogățește toată viața de armoniile sale. Dragostea include procrearea, dar aceasta din urmă nici nu o definește și nici nu o epuizează vreodată" (Idem). Decizia însă nu poate fi identică cu eludarea, respectiv cu o trădare a persoanei. Spunând că soții singuri sunt suverani și liberi în săvârșirea faptelor lor, că ei sunt în drept să decidă în fața lui Dumnezeu și în fața propriei lor iubiri asupra cursului ce-l oferă procreației, nu înseamnă că ei ar putea abuza de raporturile lor matrimoniale. Cu atât mai puțin, de a face din libertate un motiv pentru utilizarea așa-zisei practici a "planificării familiale". Adevărata libertate, în numele responsabilității de care nu poate fi separată, se opune oricărei forme de hedonism conjugal și pruncucidere. Căci libertatea este darul care lucrează în noi ca energie transformatoare, ca putere de manifestare personală, numai dacă trăim în Adevăr (cf. Ioan 8, 32), "în Hristos și în Biserică".

În măsura în care aparținem Bisericii, făcând loc chipului lui Dumnezeu în noi, ni se descoperă, din interior, taina libertății de decizie în ceea ce privește nașterea de prunci, ni se luminează calea adevărului și ni se deschide calea colaborării cu voia și cu puterea lui Dumnezeu. Căci

numai Bisericii îi revine rolul de a restabili puritatea conștiinței, după căderea omului în păcat. O conștiință strâmbă va îndrepta iubirea spre ansamblul plăcerilor senzuale, introducând întinericul și perversitatea în viața conjugală. "În Hristos și în Biserică", însă, adevărata iubire poartă cu sine rezolvarea problemelor procreației, văzând în apariția copiilor o lucrare cerească. Ei sunt reflexe ale iubirii divine. A lor este Împărăția Cerurilor. În afara ordinii divine a vieții, pe soți îi paște căderea în contrafacerile darului sfânt al vieții: contracepția și contragestia.

2. Intervenția divină în actul uman al procreației

a. Momentul concepției, eveniment unic și absolut în existența ființei umane. Calendarul Bisericii Ortodoxe cunoaște patru sărbători care prăznuiesc nu doar nașterea, ci chiar zămislirea unuia dintre sfinți. Dintre toate, cea mai importantă este Bunăvestirea. De fapt, Bunăvestirea este chiar sărbătoarea concepției Mântuitorului în pântecul Maicii Domnului. Pentru a intra în istorie, Fiul lui Dumnezeu însuși se supune unei legi a firii, întrupându-Se în sânul feciorelnic al Mariei, cu exact nouă luni înainte de nașterea Sa. Așadar, orice prunc, chiar și numai de o zi, odată conceput în trupul mamei, are în el un suflet sau, după cuvântul Scripturii, "duh de viață". Căci ceea ce s-a petrecut în paradisul dintâi, mai precis, în ziua a șasea a creației, când Dumnezeu a făcut pe om, se petrece și în trupul femeii mame. Chiar umbletul Domnului Dumnezeu, care se preumbla în adierea serii în grădina raiului, poate fi pentru noi o imagine curată care să ne arate, într-un mod tainic, felul în care ia ființă sufletul copilului în sânul matern. Adresându-se propriilor ei copii, mama Macabeilor se exprimă astfel: *"Nu știu cum v-ați zămislit în pântecul meu și nu v-am dat eu duh și viață și închipuirea fiecăruia nu eu am întocmit-o"* (II Macabei 7, 22). Existența, în sânul mamei, a unei suflări de viață, din ceasul

conceperii, datorită unei intervenții divine creatoare, este pentru gândirea ortodoxă un adevăr absolut. De aceea, orice atentat asupra fătului (ou fecundat, morulă, zigot, embrion, fetus) odată conceput este un atentat asupra unui om întreg, format din suflet și trup. Sfântul Grigorie de Nyssa, făcând o comparație cu bobul de grâu care cuprinde în sine toată specia plantei respective, spune că "nu e drept a zice nici că sufletul e înaintea trupului și nici că trupul este fără suflet, ci amândouă au un unic început întemeiat, după rațiunea lui mai înaltă, în voia primă a lui Dumnezeu" (P.G. XLIV, col. 256). Biserica Ortodoxă, pornind de la adevărul întrupării, înțelege că nașterea unui prunc este o taină a colaborării lui Dumnezeu cu părinții. În același timp, însă, știe că numeroase date ale observației noastre cuvenite, corecte și oneste, pot să fie elemente de seamă, care să aducă un spor de înțelegere la cunoașterea acestei taine, întrucât se înscriu în ordinea descoperirii sau a revelației naturale. E vorba despre acele date care, înainte de a constrânge conștiința, într-un anumit fel, constrâng rațiunea de a le constata și a le accepta.

b. Dovada "rațională" a intervenției divine în actul creației. O privire atentă asupra constituției umane, ne obligă să vedem că între suflet și trup există, în același timp, o diferență profundă, ca și o foarte strânsă intimitate. Simplificând într-un fel lucrurile, vom constata că sufletul este spirit, iar trupul este materie (simplificare pe care o facem numai din motive metodologice). Spiritul este necorporal și imaterial, ca atare el nu poate fi tăiat în părți și nu poate fi alcătuit din părți, precum trupul sau materia. Spiritul este inițiator, creator și revendicator, el constituie elementul activ al chipului lui Dumnezeu imprimat în ființa umană. Până la zămislire, nu se poate vorbi despre o legătură sau despre o întrepătrundere "locală" dintre spirit și materie. Sufletul, creat el însuși de Dumnezeu, nu se întâlnește cu trupul, unindu-se ca două corpuri, deoarece în orice punct al trupului este prezentă

întreaga viață a sufletului. Legătura dintre suflet și trup, care este mai mult decât o unitate, fiind însăși viața copilului, nu poate fi înțeleasă decât ținând seama de realitatea pe care o prezintă fătul ca embrion din momentul conceperii. E vorba despre o realitate stratificată: fizico-chimică și organic-biologică, pe de-o parte, și de una spiritual-psihică, pe de altă parte. În ceea ce privește stratul organic, el se suprapune peste cel fizico-chimic, dar totodată îl și cuprinde în sine, alcătuiind cu el un singur organism. Ca orice corp, organismul este constituit din atomi, molecule etc., chiar dacă admitem că este ceva nou față de agregatul material, fizico-chimic. Nu același lucru se întâmplă în cazul unirii sufletului cu trupul. Sufletul – creat de Dumnezeu din "plămădeala" părinților – se suprapune și el peste cel al organismului, dar nu integrează în sine organismul ca și cum celulele vii, împreună cu atomii lor, s-ar cuprinde în suflet. În privința aceasta, spiritul, care este într-un fel sufletul copilului, deși este legat unitar de trup, de toate straturile trupului, nici nu se integrează trupului și nici nu integrează în sine corporalitatea materială. Ca atare, el posedă o existență proprie din momentul zămislirii, o natură ireductibilă la materia trupului. Dar acest lucru este departe de a însemna o simplă coexistență dintre suflet și trup. Sufletul, înțeles iarăși în felul său, este, precum spuneam, spirit, sufletul este inițiator, creator și revendicator, dar, precum remarcă gânditorii elini, este și ordonator. Din prima clipă a formării sale de către Dumnezeu, el formează cu trupul un univers nou. În calitate de chip nemuritor al lui Dumnezeu, el își revendică acest univers ca pe un domeniu al său, un întreg aparte, distinct și deosebit de mamă, înainte de a dobândi autonomia prin naștere, după cele nouă luni de sălășluire în sânul matern. Multe elemente ale manifestării embrionului ca un organism nou, dar și ca o persoană autentică, precum sunt și contracțiunile vasculare, ritmul inimii sau pulsul, dovedesc că el este o existență indepen-

dentă a unui principiu unificator și organizator, urmărind niște scopuri care sunt ale lui proprii.

c. Poemul vieții intrauterine a pruncului, dovada 'biologică' a intervenției divine în actul procreației. Minunea zămisirii unui prunc, în sânul matern, privește poemul și drama vieții intrauterine dintre concepere și implantare (nidație). Cu unirea celor două celule germinative, masculină și feminină, începe un proces complicat, de creștere și dezvoltare, care nu se încheie până la moartea persoanei respective, mulți ani mai târziu. Fenomenul la care ne referim prezintă o anume dinamică internă. Două pronuclee rezultate, în acest proces, din cele două celule germinative, cu câte 23 de cromozomi, se măresc și și pierd membrana. În decurs de 12 ore ele se unesc de așa manieră, încât ovulul fertilizat, numit din acest moment "zigot", (dar persoană umană propriu-zisă), deține în mod necesar 23 de perechi de cromozomi, provenite de la cei doi părinți, și astfel se poate dezvolta, descoperindu-se progresiv imaginea unui copil. Puține fapte din biologie sunt mai emoționante și mai importante în implicații, prezente și viitoare, cum este prima diviziune a zigotului în două părți egale. Prin acest proces, dintr-un singur ovul fertilizat vor rezulta mai multe trilioane de celule ale copilului, de la zămislire și până în momentul nașterii. Fiecare celulă fiică este identică, ca atare, în alcătuirea cromozomială, respectiv în potențialul ereditar, cu zigotul originar. Astfel, fiecare celulă a copilului, care se dezvoltă intrauterin, conține, chiar de la început, un număr egal de cromozomi, de la fiecare părinte, și tocmai acești cromozomi sunt cei care poartă unitățile ereditare, cunoscute și ele cu denumirea de "gene". Codul genetic despre care e vorba este, prin originea și structura lui, individual și, în sensul acesta, absolut unic în întreaga existență. Acest cod mărturisește de la sine, dincolo de unicitatea și individualitatea sa, independența copilului față de mama în sânul căreia a apărut, el fiind o persoană umană propriu-

zisă. Tot prin acest cod, într-o manieră chiar materială, copilul își afirmă dreptul la viață, conferit lui de către Creator. Prima diviziune a zigotului are loc la aproximativ 36 de ore, iar a doua diviziune este realizată la două zile de la concepere. În puține zile, ajunge la un număr suficient de celule pentru a forma o sferă numită "morulă", înfășurată, la rândul ei, într-un înveliș transparent, numit "zona pellucidă". E important de subliniat faptul că celulele morulei sunt integrate funcțional. Ele și-au pierdut de acum o parte din independența lor și, dacă o celulă ar fi separată de celelalte, nu ar mai putea da naștere altor celule individuale separate. Când numărul celulelor crește, atunci molecula de pe locul în care a fost fertilizat ovulul, după aproximativ 3 zile, ajunge, printr-o deschizătură îngustă, în cavitatea uterină. Această cavitate este, metaforic vorbind, sânul mamei. Până la implantare, în acest sân, embrionul își trăiește faza sa numită "embriotropă". În cazul că, în această fază, intervin substanțele contrăgestive hormonale (pilula), se produce așa-zisa distrugere a "endometrului", membrana internă a uterului, aducând cu sine nimicirea oului (embrionul). Astfel se împiedică trecerea la o nouă fază a vieții umane, cunoscută și ea sub denumirea de faza "histotropă". Ultima fază a vieții embrionului, căreia îi urmează implantarea, respectiv nidația, este cea "hematotropă", în care embrionul ajunge a se hrăni cu sângele mamei.

Este ușor de văzut, urmărind acest poem, că actualul început al vieții trebuie considerat a fi, în mod indiscutabil, momentul concepției. Implantarea este pur și simplu un alt pas pe drumul stabilit de primul moment al concepției. Prin urmare, putem afirma că nu întâmplător au vorbit în acest sens Sfinții Părinți despre concepere ca origine a vieții umane intrauterine, deși nu cunoșteau din punct de vedere științific aproape nimic în această privință. Fără microscopie sau tehnologii moderne, ei cunoșteau prin harul Sfântului Duh că viața începe în momentul

miraculos al unirii celor două pronuclee în procesul fecundației. Marele Vasile, în numele Sfintei Biserici, a afirmat categoric necesitatea protecției copilului nenăscut, aflat în diferite etape ale sarcinii, cum este și aceea "embriotropă", cea mai expusă primejdiilor proavortioniste de azi. În felul acesta, el declară textual: "Noi nu facem o distincție precisă între un fetus care a fost deja format și unul care încă nu a fost format". Aceste cuvinte, în zilele noastre, sunt confirmate științific, atestându-se, cu deplină evidență, că viața umană începe la zămislire și se continuă până la moarte, fie în sânul mamei, fie în viața pe care noi o numim de toate zilele.

B.

DARUL SFÂNT AL VIEȚII ÎN PRIMEJDIE DE A SE PIERDE

1. Semnificația vieții în genere

a. **Viața în perspectiva creației.** Cea dintâi idee în măsură să influențeze o concepție de viață, în cazul în care ea vrea să se afirme drept un adevăr și să ne dea răspunsuri la o mulțime de întrebări pe care le ridică astăzi problema avortului, este cea privitoare la originea vieții și a semnificației pe care ne-o descoperă apariția sa pe pământ. Două viziuni asupra vieții se află, de la început, față în față: una este cea religioasă, creștin-ortodoxă, iar alta este cea ateistă și nihilistă în același timp.

Viziunea religioasă creștin-ortodoxă, pe care neamul nostru o păstrează ca pe o comoară de mare preț din etnogeneză, este cea pe care o aflăm în Scriptură și Tradiție, trăită ca atare în spiritualitatea românească. Astfel, creștinii noștri cred că Dumnezeu este "Făcătorul cerului și al pământului, al tuturor celor văzute și nevăzute" (Crezul). Lumea nu este veșnică, veșnic este numai Dumnezeu.

Acesta a creat întreaga lume din nimic, căci "El a zis și s-a făcut, El a poruncit și toate s-au zidit" (Ps. 53; 9). Viața a apărut pe pământ, în zilele creației, binecuvântată fiind de Dumnezeu. Toate câte există, mai ales cele înzestrate cu viață, au fost create de Dumnezeu: "bune foarte" (Fac. 1, 31). Lumea, așadar, a venit la existență în conformitate cu planul lui Dumnezeu și într-un moment care se află în voința divină mai înainte de veci. Toate cele din lume sunt rodul iubirii lui Dumnezeu, toate se sfințesc în Biserică. Toate au în ele "sămânța" desăvârșită (rațiunea divină) și au fost hărăzite spre viață, libere de stricăciune și de moarte. Subliniind distincția dintre Creator și creatură, creștinul ortodox nu idolatrizează nici firea dăruită cu viață și nici pe el însuși. El știe însă că misterul prezenței divine îmbrățișează întreaga făptură. Viața în sine aparține numai lui Dumnezeu.

Pentru ateism, care este o pseudo-credință, viața nu precede datorită miracolului creator, de la Dumnezeu, ci își aparține sieși, este o emanație a materiei. Printr-o neconținută evoluție, lumea în care ne aflăm ar fi ajuns de la sine la armonia cosmică pe care noi oamenii de astăzi o constatăm ca atare. În sensul acestei viziuni se afirmă concepția cunoscută cu numele de darwinism.

b. **Originea divină a vieții.** Răspuns la contestarea acestei origini. Rămânem înmărmuriți când auzim legenda acestei concepții darwiniste, cu pretenția de a fi științifică, care vrea să spună că a ajuns să cunoască originea și esența vieții. Cum am putea măcar să ne închipuim un astfel de lucru, când această gândire se află mult prea departe de originile vieții? Cum poate cineva crede că lupta pentru existență și adaptarea la mediu, cele două mari idei ale lui Darwin, preluate și de alți gânditori evoluționiști, ar fi în stare să explice cum au ajuns viorelele să crească pe coline și ciocârlia să cânte în câmpie? Legende de acest fel nu pot fi crezute decât de cei ce se află într-un foarte redus orizont uman de cuget și simțire, încât pentru ei

viața, chiar în esența ei, nu este decât o mișcare. Ei bine, acest naturalism materialist este noapte fără stele, de aceea și susține că în lumea organică domină exclusiv principiul adaptării la mediu și că aceasta e cauza armoniei minunate ce o vedem în univers. Desigur, nu poate fi vorba decât de o gravă eroare, nicidecum de o cauză care ar putea fi atestată de știință. Cum să nu se confrunte ființele vii, când în vinele lor curge sânge fierbinte? De asemenea, cum să nu fie o adaptare acolo unde există viața, care produce cu atâta exuberanță o infinită variație de forme? Și totuși întrebarea principală rămâne: De unde derivă protoplasma, sângele, forma, mișcarea... și însăși viața însoțite de atâtea necunoscute? Nu răspundem decât cu un singur cuvânt: "de la Dumnezeu!" E vorba de o taină ce are însă darul să ne confere o cunoaștere mai deosebită, pe care noi creștinii o numim "revelație naturală". E descoperirea care ne ajută să coborâm cu mintea în adâncurile nepătrunse ale naturii, ca din acele profunzimi să scoatem la lumină înțelegerea sensului și a esenței vieții. E important totuși de reținut, chiar privind existența doar la suprafața ei: vedem că o ființă vie este aceea care are o origine, crește și se dezvoltă, se maturizează și își înlocuiește propriile sale celule moarte. Sigur, o ființă vie se înscrie într-o altă ordine de existență decât cea minerală. Nu putem spune altceva despre ea decât aceea că originea ei e divină. Natura și omul pot face o mulțime de lucruri și de fapt fac o mulțime de lucruri extraordinare, dar nu pot face un singur lucru: să creeze viața.

2. Semnificația vieții umane

a. Condiția cunoașterii naturii umane: credința în Dumnezeu. Luând ca punct de plecare originea divină a vieții din sânul naturii, se ajunge și la înțelegerea obârșiei vieții umane, pe care nu vrea să o mai înțeleagă omul de astăzi. Acest om se străduiește, cu atâta râvnă, să joace în

cultura vremii noastre rolul bufniței de noapte, pe care o orbește chiar lumina soarelui. Iată ce se întâmplă cu făptura umană, cu insul ce se desparte de Dumnezeu. Acest om nu mai are respect de sine însuși, cu atât mai puțin față de natura înconjurătoare, pentru că nu crede și nu simte prezența infinitului în sufletul său. El nu poate cunoaște prețul vieții dacă nu constată vibrând în adâncul ființei sale existența unor puteri supranaturale, puteri ale prezenței și providenței divine. Viața lui nu va fi numai sufocantă și pustie, ci va fi însăși negația vieții, adică moartea. Căci fără credința în Dumnezeu nu se poate înțelege și nici accepta viața în conținuturile ei tainice. Totul se desacralizează și se secularizează. În acest fel, omul modern face primul pas spre drumul morții, acceptând avortul, sterilitatea și eutanasia. O anume concepție despre viață te apropie sau te îndepărtează de viață. Se înțelege, e vorba despre concepția sau viziunea prin care se descoperă adevărul fundamental pe care se reazemă existența unei persoane sau chiar a unui neam. Mai mult decât înțelegerea originii vieții, considerată în caracterul ei general, răspunsul la întrebarea: "Care este obârșia și în ce constă natura vieții umane?" stă la baza întregii controverse ce ține în maximă tensiune cele două poziții: anti- și proavortioniste. Antiteza dintre aceste două baricade de luptă este ireductibilă. Având ca punct de plecare preocuparea pentru salvarea copilului nenăscut, în primejdie de a fi omorât, răspunsul pe care îl dăm semnificației vieții umane privește întreaga serie de probleme pe care le ridică în zilele noastre bioetica, cu intenția de a preîntâmpina eventualele catastrofe istorice. Oricum, numai atunci suntem în măsură să analizăm conflictul amintit, să punem în lumină drepturile copilului și drepturile mamei, când ne vom lămuri în ce constă natura vieții umane, pornind de la originea ei. Și de data aceasta, două concepții despre originea și natura vieții umane stau față în

față. Din fericire, viziunii creștine i se alătură rezultatele geneticii umane contemporane.

b. Darul sfânt al lui Dumnezeu, specificul existenței umane. Viața pe care Dumnezeu o încredințează omului, potrivit concepției creștine, care pune mai întâi în valoare datele revelației vechitestamentare, este diferită și originală față de aceea a oricărei făpturi vii. Deși trupul e înrudit cu țărâna pământului din care s-a luat, omul este în lume cu totul altceva decât simpla natură, este natura umană. Suntem chemați să recunoaștem în cuvântul "viață umană" pe Dumnezeu ca izvor al ei, singurul care are viața în Sine, cu alte cuvinte, viața noastră este miracolul divin în noi. Omul este revelație a lui Dumnezeu în lume, semn al prezenței Lui, urmă a slavei Lui (cf. Fac. 1, 26-27). În referatul biblic, distingerea omului de celelalte făpturi este pusă în lumină de faptul că numai crearea lui este prezentată ca rod al unei hotărâri speciale din partea lui Dumnezeu, al unei deliberări care constă în stabilirea unei legături deosebite și specifice cu Creatorul: "*Să facem om după chipul și asemănarea Noastră*" (Fac. 1, 26). "Cuvântul lui Dumnezeu – ne spune Sf. Grigorie de Nazianz – a luat o bucată de pământ nou-creată, a frământat cu mâinile Sale forma noastră și i-a împărtășit viața; iar duhul pe care i l-a insuflat este o suflare a nevăzutei Dumnezeiri. Astfel, din noroi și din suflare, omul a fost creat chip al Nemuritorului (...). Aceasta pentru că în calitatea mea de pământ, eu sunt atașat de viața de aici de jos, dar purtând de asemenea o bucată a divinității, dorința lumii cerești șlefuieste în mine inima mea" (*Poeme dogmatice*, 8, P.G., 37, 452). Este tocmai ceea ce a vrut să pună în lumină și Sf. Irineu, prin cuvintele: "Mărirea lui Dumnezeu este omul viu" (*Adv. haer.* IV, 20). Această legătură intimă care îl unește cu Creatorul său constituie pentru om demnitatea sa supremă pe pământ. Chipul lui Dumnezeu din făptura omenească este un dar prin care Dumnezeu împărtășește ceva din Sine acesteia, încă din momentul zidirii ei. Viața umană poartă

pecetea acestei origini, ca și apariția ei în sânul matern, cu ocazia oricărei noi concepții. Cuvântul "dar" aduce cu sine o relevanță proprie, descoperind legătura vieții umane cu aceea a lui Dumnezeu, singurul care are viața în Sine.

c. Omul în raport cu lumea înconjurătoare. Specificul vieții umane stă în caracterul omului ca făptură deosebită în raport cu lumea vegetală și animală în mijlocul căreia se află. Într-adevăr, omul, pentru a relua expresia de mai sus a Sf. Grigorie de Nazianz, este animat printr-o "suflare a divinității" care îl poartă, îl atrage, îl "șlefuieste", dar mai ales îl împiedică să se identifice cu pământul din care este plămădit sau cu oricare alte vietăți de pe pământ. "Omul întrece infinit omul", zicea și Pascal. Nici una dintre condiționările sale pământești nu ar putea să-l definească. Având în vedere faptul că omul poate fi considerat un "loc" al lui Dumnezeu, am putea zice că și Dumnezeu este un "loc" al omului, tocmai pentru că el transcende toate datele biologice prin care unii gânditori materialști de astăzi caută să-l definească. Așadar, el este o deschizătură prin care Dumnezeu vine să locuiască în el și prin care el însuși se avântă în Dumnezeu. Se știe că nu toți oamenii sunt credincioși, dar toți oamenii sunt oameni. Pentru a fi manevrat și exploatat, încă din momentul zămislirii, se caută înlăturarea în zilele noastre a acestei concepții creștine despre om, care se opune oricărei manevrări, și înlocuirea ei cu una din ideologiile materialiste și rasiste, reduționiste și totalitariste.

Felul în care în om strălucește de la originea existenței sale un reflex al realității înseși a lui Dumnezeu se poate constata din cartea Facerii. Referatul biblic îl așază pe om în ziua a șasea, la sfârșitul lucrării creatoare a lui Dumnezeu, ca o încununare a ei, la capătul unui proces care din "neîntocmirea" de la început îl ridică și îl descoperă drept făptura cea mai desăvârșită. În creație, totul este zidit în vederea omului, totul este pregătit pentru a fi primit la masa bunătăților de pe pământ, la un adevărat ospăț (cf. Fac. 1, 28-29). În același sens a fost așezat, de aseme-

nea, în grădina Paradisului, paznic cu funcție preotească: "A luat Domnul Dumnezeu pe omul pe care îl făcuse și l-a pus în grădina cea din Eden, ca s-o lucreze și s-o păzească" (Fac. 2, 15). E de remarcat faptul că omul are stăpânire asupra tuturor viețuitoarelor și lucrurilor și lui i se încredințează răspunderea peste toate, în timp ce el nu poate fi redus în nici un chip la simplul rang de obiect, aparținător doar lucrurilor din această lume. Acest adevăr este valabil nu doar pentru omul matur, ci pentru tot omul, inclusiv pentru copilul nenăscut, înzestrat fiind cu "viață umană" și aflându-se în legătură de origine cu Dumnezeu. Copilul este fiul Împăratului ceresc.

3. Valoarea vieții umane și sensul răspunderii față de ea

a. **Sensul creștin ortodox al răspunderii.** Responsabilitatea omului în viață și pe pământ ține de un anumit simț al prezenței lui Dumnezeu în lume, de la crearea tuturor lucrurilor care există și în primul rând a făpturii omenești. Cunoașterea lumii și cunoașterea noastră de către noi înșine ne este dată de Dumnezeu, ca unii ce suntem chemați de El, după căderea în păcatul strămoșesc, din *"întuneric la lumina Sa minunată"* (I Petru 1,4), ca unii ce am primit *"făgăduințe mari și de mare preț"* (II Petru 1,4). De fiecare dată, și pentru tot omul de bună-credință, răspunderea îi descoperă cine este el, îi descoperă natura lui la lumina feței lui Dumnezeu, îi arată locul și chemarea lui în lume; de aceea răspunderea este actul care îl verifică pe om în ceea ce are mai sfânt, mai nobil și mai de preț în el. În răspundere, noi cunoaștem și mărturisim înainte de toate izvorul dumnezeiesc și chemarea dumnezeiască a vieții înseși. În ceea ce suntem și în orice săvârșim nu facem altceva decât confirmăm că Dumnezeu ne-a adus pe noi "din neexistență la existență", ceea ce înseamnă că ne-a făcut părtași nu numai la ce este de la

El, dar și părtași la ceea ce este întrepătruns de prezența Lui, de lumina, de înțelepciunea, de iubirea Lui. Este tocmai ceea ce în teologia ortodoxă corespunde "energiilor dumnezeiești", care fac ca lumea să fie chemată și să fie capabilă de înveșnicire, iar omul să-și ocupe locul pe pământ ca împărat al făpturii. E important de reținut acest adevăr, întrucât prin antiteză am ajuns la societatea de astăzi, când se pune la grea încercare răspunderea față de semenii noștri, născuți și nenăscuți, să fim conștienți de valoarea vieții umane conferite de Dumnezeu.

b. **De la desacralizarea vieții la suprimarea ei.** Când dispare simțirea tainică a lui Dumnezeu din lume, dispare cunoașterea omului de sine, după cum dispare și răspunderea față de semenii și de lucrurile înconjurătoare. Mai întâi e vorba despre întunericul orbitor în care s-a scufundat omul de astăzi datorită iluminismului, materialismului, ateismului și nihilismului de care este dominat. O accentuată necunoaștere a omului de sine însuși însoțește tendința acestui pionier modern, care a pierdut pe Dumnezeu, împiedicându-l să pătrundă în tainele vieții umane. Oricât de ciudat s-ar părea, în această epocă a narcisismului neînfrânat, a unei iubiri morbide de sine, a "întoarcerii generale la sine", omul modern întâmpină un obstacol în cunoașterea vieții umane chiar din partea lui însuși. Căci el este animat de întunecatele intenții de a se dezumaniza pe sine. Iar a dezumaniza înseamnă a desacraliza. "Noi suntem convinși – scrie Levi-Strauss, un antropolog cu autoritate recunoscută – că scopul ultim al științei despre om este nu de a-l confirma pe om, ci de a-l dizolva". În același sens se exprimă și Michel Foucault: "Întreaga noastră gândire antropologică argumentează fără trudă că omul este o invenție recentă și vestește sfârșitul lui" (apud Al. Schmemmann). Nu numai că omul a murit, adică nu mai există ca om, vor să spună acești urmași ai lui Nietzsche, ci și aceea că Dumnezeu însuși este mort. Sacralitatea vieții, astfel, e

pusă sub semnul întrebării, din care decurg consecințe imprevizibile, în mod sigur dezumanizarea.

Pierzându-și caracterul sacru, viața umană ajunge sub amenințarea dispariției sale. Închis în orizontul îngust al realității sale fizice, omul nu mai reușește să se perceapă ca o ființă în mod tainic cu totul alta decât celelalte creaturi de pe pământ, considerându-se doar una dintre ele, cu un organism care a ajuns, datorită evoluției pe scară zoologică, la un stadiu foarte înalt de perfecțiune. Un anume caracter "transcendent" al existenței sale ca "om" devine cu neputință de gândit. Așadar, dezlegarea tainei vieții omului, în condiția apostaziei zilelor noastre, duce nu numai la negarea acestei taine, la declinarea oricărei răspunderi față de această viață, ci chiar la suprimarea ei. Viața umană nu mai este un minunat dar al lui Dumnezeu, un depozit de valori sfinte, încredințat ca atare unui paznic sacerdotal, grijii lui iubitoare și chiar venerației lui. Ea devine, ca și omul luat în întregul lui, un simplu "lucru", care poate fi revendicat ca o proprietate a cuiva sau poate constitui subiect de drept public. "După ce autoritățile pământești și spirituale au izolat un grup de ființe umane de cele pentru care viața are un preț, nu e nimic mai natural pentru un om decât să ucidă" (Simone Weil).

C.

CONTRACEPȚIA, CONTRAFACERE A DARULUI SFÂNT AL VIEȚII ȘI DIMENSIUNE A VIEȚII CONJUGALE DIN VREMEA NOASTRĂ

1. Semnale privind degradarea darului sfânt al vieții în societatea contemporană

a. Premisele istorice ale cunoașterii modului de dezorganizare a familiei europene. Dezorganizarea familiei se produce treptat, urmând drumul decăderii religioase în

societatea europeană. Ținând la o anumită prezentare istorică, luăm ca punct de plecare Revoluția franceză. Naturalismul propriu al acestei revoluții a atacat în mod explicit familia în bazele ei. În decursul secolului al XVIII-lea, filozofii și scriitorii de literatură au pregătit calea acestei lovituri, ridiculizând căsătoria și fidelitatea conjugală, propovăduind ireligiozitatea și disprețul tradițiilor, negând orice raport necesar de dependență în familie. "Părinții, zice Enciclopedia, nu au dreptul de a porunci copiilor lor". Revoluția franceză a tradus în practică aceste idei. Încercarea a fost împlinită cu ardoare și o temeritate nemai-auzite: sub pretext de a distruge tradițiile, pe care le-au declarat feudale și tiranice, ea a suprimat în familie orice autoritate, nu mai înainte însă de a fi distruse bazele ei spirituale. La aceleași cote de desacralizare a vieții de familie, prin mijloace de constrângere tiranică, s-a situat și Revoluția rusă, care în plus a adus cu sine și suprimarea bazelor ei economice, prin etatizarea proprietății familiale, nu numai la orașe, ci și la sate.

Revoluția franceză a început prin a seculariza căsătoria, considerată de aici înainte ca un simplu contract în afară de orice caracter religios și sacramental, declarând indisolubilitatea ei contrară naturii și rațiunii. Revoluția franceză a proclamat libertatea divorțului, iar autoritatea părinților a fost desființată. Mirabeau și Danton au spus că copilul aparține mai întâi republicii, înainte deci de a fi al părinților. Orice ierarhie în familie a fost privită ca un soi de tiranie. Urmarea: decăderea completă a moravurilor familiale, odată cu nimicirea tuturor resorturilor tradiționale.

În decursul secolului al XIX-lea, modificarea stării sociale a lumii vine să completeze acest tablou. Condițiile sociale și economice schimbate au mai zguduit o dată fundamentele familiei. Această zguduire a fost (și) efectul introducerii marii industrii, risipind membrii familiei în diferite uzine, pe cei care până atunci lucrau sub ocrotirea uneia și aceleiași familii. Cauzele acestei dezrădăcinări

sunt mai multe. Ușurința plecărilor și deplasărilor a generat gustul de schimbare, de instabilitate, cu privire la condițiile sociale și etnice. Dezvoltarea luxului a întreținut febra de îmbogățire, ducând totodată la egoism și sterilitate. Campaniile antireligioase au ucis sentimentul de respect, de datorie, spiritul de devotament și sacrificiu, indispensabile pentru existența familiei. Asistăm la o renaștere a unui păgânism, unde triumfă egoismul individual, punând mai presus de toate interesul individului, libertatea pentru fiecare de a prefera, înaintea datoriilor esențiale ale vieții, plăceri și uneori și cele mai josnice contrafaceri ale vieții morale. Literatura veacului apără această stare de lucruri, făcându-se avocatul unei "descătușări a tuturor forțelor", glorificând cele mai urâte pasiuni. Legăturile conjugale, cinstea, devotamentul, jertfelnicia sunt combătute. Statul burghez se face complice al acestor tendințe.

b. Factorii distructivi ai vieții matrimoniale și familiale.

Școala romantică a fost lucrătoare a acestei opere de dărâmare și "eliberare". Se cuvine să enumerăm, în trecere, mulțimea de factori care au contribuit la slăbirea vieții familiale moderne și contemporane: la libertatea necontrolată a celibatarilor de sex masculin se adaugă, mai târziu, și de sex feminin; cu concursul prostituției, al practicilor neomaltuzianiste și al avorturilor, căsătoria, privită din punct de vedere strict individualist, este puternic așezată pe principiul sterilității sistematice și găsind, pentru a se menține sau desface, colaborarea avortului, a adulterului și a divorțului. Toate aceste practici, toate aceste instituții, nu sunt decât părți conexe ale unui sistem complet coerent care ruinează familia din zilele noastre, din interior și din exterior. Din interior, prin trădarea iubirii, iar din exterior, prin însușirea modelelor străine. În unul și același complex intră, mai aproape de noi, pornografia, homosexualitatea și pilula. De asemenea, toate acestea se constituie în niște condiții noi de viață. Astfel, ele

ne apar drept coordonatele unei "noi civilizații". Avem de a face cu principii și concepții, moduri de a fi și de a se manifesta, susținute de filozofia vremii, de ideologie, de literatură, mass-media, care contrazic în mod flagrant concepția creștină fidelă naturii imperativelor vieții voite de Dumnezeu. Cu multă ușurință omul este ispitit să uite ceea ce constituie esența căsătoriei și a familiei, așa cum a voit-o Dumnezeu, și astfel o consideră o afacere privată. Fiecare vrea să facă din căsătorie ceea ce consideră el că aceasta ar putea să fie. Fiecare se caută pe sine în mod egoist. Cuplul devine, așadar, un instrument de plăcere. Din mijloc se face un scop și se caută căsătoria "perfectă" în metodele cele mai rafinate de satisfacere a pornirilor subnaturale. Efectele acestei concepții trec din familia modernă în cea contemporană, făcând un pas revoluționar, de aceea se cuvine să le urmărim, în capitolele următoare, potrivit specificului lor.

2. Sterilitatea voluntară privită în conținutul și practicile ei

a. Sterilitatea voluntară, păcat împotriva firii. În orizontul de gândire pe care-l creează legătura dintre iubire și procreație, concepția ortodoxă afirmă că Dumnezeu a rânduit o anume emoție, specifică datoriei conjugale, voind astfel să-i lege pe soți în serviciul scopurilor primordiale ale căsătoriei. Dar civilizația noastră nu mai este în stadiul în care soții să fie dispuși să asculte de imperativele naturii. Ei nu le respectă decât în măsura în care legile vieții concordă cu dispozițiile lor. Or, nicăieri oamenii de astăzi nu-și dovedesc independența lor, într-un fel de autonomie "personală", cum și-o dovedesc în cazul așezării vieții intime, luând plăcerile alcovului conjugal și refuzându-i sarcinile. Nu numai că pentru omul de azi imensele solicitări ale instinctului procreator nu au ca scop transmiterea vieții, dar în majoritate oamenii acestui

veac, care participă la viața conjugală, nici nu-și imaginează, cel puțin, că un astfel de rezultat cum e propagarea vieții poate și trebuie să fie legat de ceea ce săvârșesc ei. "Corectând" natura, ei iau toate precauțiile pentru a-i dejuca planurile. Când, prin imposibil și în ciuda precauțiilor ce se iau, viața amenință să triumfe, intervin mijloacele radicale.

Sterilitatea voluntară se asigură de cele mai multe ori de comun acord între amândoi soții. Dar, cu sau fără asentimentul unuia dintre soți, rezultatul este același. Opera naturii este împiedicată, sterilitatea se substituie fecundității. În sfera căsătoriei a pătruns o perturbare care îi neagă însuși scopul pentru care a fost instituită. "Concluzia logică la care ajungem, se exprimă un cercetător în materie, este că aproape în toate menajele numărul copiilor este cel care a fost consimțit".

b. Aspecte ale sterilității conjugale. Tema sterilității voluntare a precedat și a precizat termenii morali în care va pune teologia în genere în discuție problema reglementării nașterilor. Cauzele sterilității sunt mai multe. Dacă există o sterilitate care apare ca o consecință a viciilor pe seama cărora cineva s-a lăsat, și care este pe deplin vinovată, există și o alta, care nu poate fi condamnată. Anumite căsnicii sterile, fără copii, nu sunt din cauza aceasta mai puțin onorabile decât cele fecunde și de o valoare morală ireproșabilă. Câte eforturi concertate nu se depun de către soți ca să triumfe asupra acestei sterilități, care constituie disperarea celor loviți de ea și cărora le pricinuieste torturi negrăite. Mai există și un alt gen de sterilitate nevinovată, care se obține în mod artificial printr-o operație chirurgicală. Dacă organele trupești, care servesc la transmiterea vieții, sunt atinse de vreo boală care pune în primejdie viața individului, se poate recurge, în toată liniștea conștiinței, să se facă operația, chiar dacă ea are drept urmare involuntară incapacitatea de a naște copii. În schimb, dacă operația nu are alt scop decât acela de a împiedica o sarcină periculoasă și inde-

zerabilă, care poate fi împiedicată prin abstenență, ea nu mai este îngăduită, de gândirea morală generală, și chiar este absolut ilicită. Dar oricât de largă ar fi poarta acestei sterilități naturale, suntem obligați să spunem că ea nu-i decât o excepție, care fără îndoială este foarte departe de a atinge 20% din nenumăratele cazuri de sterilitate totală sau parțială.

Sterilitatea voluntară, care pune sub semnul întrebării însuși sensul căsătoriei creștine, după una și aceeași gândire religios morală, recrutaază cupluri pe care le încadrează în mai multe categorii. Prima este formată din acei soți pe care o boală venerică contractată înainte, în timpul sau după căsătorie îi face incapabili de a transmite viața; o altă categorie adună pe toți aceia pe care pornirea spre desfrâu sau egoismul fără limită îi fixează în sterilitatea sistematică; în fine, ultima, și cea mai numeroasă, cuprinde mulțimea imensă a însoțirilor care își reduc la minimum numărul descendenților lor. Sustragerea de la datoria principală a căsătoriei e considerată de către morala creștină încălcarea unui plan divin, după care de îndată ce soții îndeplinesc actul generator de viață nu au nici un drept să-i stăvilească mersul natural. Orice deviere voluntară de la acest mers firesc al colaborării cu puterea creatoare, de care se leagă nașterea de prunci, este un atentat la planul Creatorului și o trădare a angajamentelor luate.

c. Contracepția ca eludare a unei legi a căsătoriei. Cea mai mare vină a sterilității voluntare o constituie atingerea unei fidelități datoare, într-un fel, lui Dumnezeu însuși, cu atât mai gravă cu cât păcatul nu se săvârșește în momente de slăbiciune, ci e dinainte intenționat, voit, iar soții rămân în perpetuă contradicție cu sfințenia voinței lui Dumnezeu. Cu privire la contracepție, Tertulian se exprimă în felul următor: "Homicidi festinatio prohibere nasci" (a împiedica nașterea înseamnă a te grăbi să ucizi). Folosirea precauțiilor care împiedică nașterea, s-a observat pe drept cuvânt, nu este nouă în umanitate, și, fără a mai fi vorba

de exemplul amintit în Biblie, unde Onan a practicat înse-lăciunea pentru a nu da urmași văduvei fratelui său, este sigur că la Roma era cunoscut acest păcat. Acest lucru ni-l spune Juvenal într-o satiră a sa, unde se vorbește de sterilitatea voluntară, produsă de un avort, sau alte precauțiuni luate de femeile măritate sau de curtezane. Pentru creștini, încălcarea legii morale a procreativității nu e nu-mai o atingere a conștiinței umane, ci, în primul rând, a celei creștine, lipsind pe soți de participarea la o însușire divină. De la acest adevăr nu s-a îndepărtat niciodată gân-direa ortodoxă.

Preocupările de teologie morală, în general, scot în evi-dență întreg cortegiul de nelegiuiri ale atitudinii anticon-cepționale. Odată cu inaugurarea unei căsătorii oarecare se instalează practic în alcovul conjugal și metodele sterilității voluntare. Orice menaj care afirmă dreptul său la plăcere fizică făcută artificial (steril) afirmă prin aceas-ta că bărbatul și femeia au dreptul să separe această plăcere de serviciile și de funcțiunea pe care natura le-a atașat de ea. Prin conduita lor, ei profesează că această plăcere este un scop în sine al legăturii conjugale, care legitimează intervențiile capabile să pună piedici în calea transmiterii vieții. Să iei drept scop ceea ce voia lui Dum-nezeu a rânduit să fie un simplu mijloc, înseamnă să-ți faci din voluptate un idol și să despați ceea ce Dumnezeu a împreunat: efectul actului creator, de viața menită să fie concepută. "Opera lui Dumnezeu este stăvilită. Domnul este împiedicat să-și desăvârșească visul iubirii". Teza este pe deplin ortodoxă.

Iubirea conjugală se descoperă a fi, în această per-spectivă, în mod evident doar: *amor concupiscentiae*. Elu-dând legea căsătoriei, care are ca țintă transmiterea vieții, soții dovedesc că nimic nu este mai păcătos decât plă-cerea schimbată în scop și despărțită de rosturile ei de stimulent și recompensă. Se pare că, din acest punct de vedere, logica Fericitului Augustin, deși nu este de neîn-

vins, conține totuși un adevăr. Actul conjugal este un mijloc determinat, dacă nu în întregime, în mod totuși esențial, de către scopul nașterii ce îl are în vedere. "Decus conjugale est castitas procreandi... hoc est opus nup-tiarum" (Frumusețea conjugală este curăția procreației... aceasta este menirea căsătoriei). Iată adevărul adevărat: soții sustrag beneficiul și câștigul naturii, al lui Dumnezeu și al societății în care se găsesc, însușindu-și plata neme-ritată, dar anticipată pentru lucrarea de la care s-au sus-tras, neîmplinind o îndatorire conjugală și neținând seama de un principiu moral esențial, care nu îngăduie ca cineva să se bucure de trup, în alt chip decât în legătură cu nașterea de prunci, în cazurile normale de fecunditate. E un punct de vedere comun celor două concepții teologice, cea răsăriteană și cea apuseană.

d. Atitudini creștine față de contracepție, în trecut și astăzi. Ce ar fi în realitate o căsătorie al cărei scop e elu-dat, dacă nu "o formă legală a prostituției, o asociere a două pofte trupești înhămate ca să se desfăteze sub ori-bile aparențe, într-un fel de desfrâu rânduit și îngăduit de lume?". Recunoaștem ușor, în aceste expresii, cuvintele foarte aspre pe care Fericitul Augustin le adresează "egois-mului carnal". Numind acest păcat "fraudă reciprocă", Au-gustin refuză să-i numească soți pe complici, deoarece căsătoria nu mai păstrează nimic din adevărata ei menire. "Această cruzime destrăbălată sau destrăbălare crudă ajunge uneori până acolo încât caută doctorii pentru steri-litate și, dacă nu reușesc, caută să ucidă fătul încă în pân-tece". În acești termeni se pronunță, în Răsărit, și Nicodim Aghioritul, în "Carte folositoare de suflet".

Nu puțini cercetători, în vremea noastră, au încercat să privească întreaga sferă asupra căreia se răsfrâng con-secințele funeste ale gândirii și practicilor anticoncep-ționale. Aprecierile pe care le fac aparțin societății lumii civilizate de astăzi, pe care o supun unui amănunțit rechi-zitoriu, întocmit însă uneori din puncte de vedere secula-

rizate. Totuși se critică cu seriozitate o societate care are idealul de a constitui un astfel de tip de gândire și de viață matrimonială care să fie adaptată gusturilor, necesităților și moravurilor unor oameni sau credincioși obișnuiți să nu admită uniunea conjugală decât ca o sursă de voluptate, puțin dispuși să accepte responsabilitatea unei familii sănătoase și viguroase. Așa cum starea de celibat, în lumea din zilele noastre, nu implică deloc, în opinia generală, datoria abținerii de la relații ilicite, tot la fel starea de căsătorie nu mai presupune obligația pentru nici una din datoriile pe care marea majoritate a soților primeau altădată să le îndeplinească. Acestei stări i se dă în morala ortodoxă o mare atenție. Ei i se opune, în primul rând, tradiționala asceză răsăriteană. La drept vorbind, numai această asceză e în măsură să aducă o soluție gravelor probleme pe care le ridică astăzi căsătoria.

e. Motivele instaurării sterilității voluntare și consecințele lor. Rațiunile pentru care se căsătoresc oamenii societății de astăzi vorbesc de la sine. Oricare pot să fie acestea, numai nu pentru a avea copii și a realiza scopurile căsătoriei conferite de morala tradițională. Vanitatea, pofta de îmbogățire, pentru a asocia două patrimonii, pentru a legitima un copil natural, pentru a pune în rândulă o veche legătură, pentru a beneficia de pensii, pentru a pune sfârșit unei vieți licențioase de care cineva se satură, acestea sunt motivele celor mai multe căsătorii. Practicile sterilității voluntare aduc ruină tuturor celorlalte discipline implicate în relațiile conjugale. În societatea în care mai multe milioane de menaje asigură prin fraudă sterilitatea legăturii lor matrimoniale, nu mai e posibil să vorbești celor ce se pregătesc pentru Taina Nunții despre datoria lor strictă de castitate și curăție, despre menținerea principiului fidelității conjugale și a căsătoriei indisolubile. Dreptul la plăcerea făcută artificial sterilă se descoperă cu inevitabile consecințe. Nici unul din pericolele ce amenință trăinicia și sănătatea căsătoriei nu dis-

pare, ci, dimpotrivă, toate sporesc, chiar când e vorba despre unele intervenții luate în cazuri excepționale.

Convingerea teologilor și cercetătorilor serioși, de toate categoriile, din trecut și de azi, a fost aceea că în nici un fel nu trebuie să fie admise practicile sterilității voluntare. Se va abuza de ele de îndată ce se vor crede permise pentru cazuri excepționale. Fiindcă oamenii vor fi întotdeauna convinși că se află în unul din acele cazuri. De asemenea, toți moralistii cinstiți ai zilelor noastre știu bine că copilul rar când este dorit, de aceea nu cred pe cei ce spun că copilul trebuie dorit. Despre practicile sterilității voluntare se poate repeta ceea ce s-a zis cu privire la divorț: precum simpla posibilitate de schimbare duce la schimbare, la fel și simpla posibilitate de instalare a sterilității voluntare duce la sterilitate, iar modul acesta de gândire și practică este incomparabil mai general și mai puternic decât încurajările date rupturii căsătoriei de către instituția divorțului. În adevăr, obținerea unui divorț este mult mai complicată decât folosirea unei "precauțiuni".

3. Pruncuciderea privită în contextul sterilității voluntare

a. De la contracepție la contragestie. În vederea completării tabloului prezentat până aici, și care constituie premisa majoră a chestiunii "reglementării nașterilor", ce se află oarecum în centrul preocupărilor moralistilor contemporani, vom schița datele problemei avortului voluntar, pe care le vom completa, de fapt, în capitolul următor. Atitudinea gândirii creștine tradiționale, față de această anomalie, ce se observă în intimitatea alcovului conjugal, a fost totdeauna categorică și fără echivoc: "Viața trebuie să fie ocrotită cu o extremă grijă încă de la concepere, pentru că avortul și infanticidul sunt crime abominabile". Din momentul întâlnirii celor două celule vitale, fătul este zămislit ca un principiu de viață de sine stătător, de esență

spirituală, ca persoană distinctă de persoana mamei. În pântecul mamei e o adevărată viață omenească, cu însușirile unei persoane omenești, cu toate drepturile ce revin unei ființe spirituale, cu toate privilegiile pe care nimeni, nicăieri nu le poate încălca fără a viola totodată legea morală. Viața copilului începe din clipa în care e conceput. În acel moment Dumnezeu îi creează sufletul nemuritor. O întreagă viață omenească începe atunci și porunca lui Dumnezeu "să nu ucizi" se întinde până acolo. Avortul, ca suprimare ilicită a unei vieți omenești, constituie pentru orice conștiință dreaptă, un păcat foarte grav, comparabil cu masacrul făcut de Irod.

b. **Contracepția premergătoare pruncuciderii.** Cercetătorii preocupați de problema socială și morală a avortului, din viața modernă, îl tratează ca atare în cadrul general al sterilității voluntare. "Extensiunea practicilor anticoncepționale este însoțită totdeauna de creșterea numărului avorturilor". Nici nu poate fi altfel. Când din neglijență, nebagare de seamă sau accident, "precauția" n-a oprit, cum se aștepta, transmiterea vieții, e logic să se caute a se corija greșeala printr-un alt mijloc, foarte simplu, devenit aproape inofensiv. Pe de altă parte, dacă individul are dreptul să separe, în patul conjugal, emoția senzuală de scopurile procreatoare către care ea tinde, cum s-ar putea ca dreptul soților asupra fătului, respectiv asupra embrionului, pe care femeia îl poartă în pânțe, să mai fie contestat? Omenirea, în istoria conștiinței sale, se găsește la o răscruce. Cu declararea în Rusia, în 1917, de către puterea sovietică a "liberalizării avortului", apare în lume așazisul drept al mamei de a dispune de viața copilului ei, drept pe care însă mama lui nu l-a avut niciodată până atunci. În același timp, poziția intransigentă de condamnare a avortului, ca expresie a sterilității voluntare, se pare că atinge, în istoria acestei conștiințe umane, un apogeu. Cu toate acestea, morala profesată de teologii apuseni se găsește la o cumpănă a apelor. Unii și aceiași moralști

inaugurează o altă direcție, care lasă curs liber aceleiași sterilități și care aduce cu sine și ideea "reglementării nașterilor", atât de mult dezbătută și, în cele din urmă, într-un anumit fel admisă.

D.

AVORTUL – NIMICIREA DARULUI SFÂNT AL VIEȚII

1. Avortul, rana de moarte a vieții conjugale

a. **Avortul, păcatul care pătrunde în vistierile vieții.** A vorbi despre avort înseamnă a ne referi, potrivit moralei ortodoxe, la cel mai mare păcat pe care îl poate săvârși cineva în lume. La începutul creștinismului, trei păcate erau considerate a fi cele mai grave: apostazia, uciderea și desfrânarea. Avortul pare a fi sinteza acestor trei păcate, și încă ceva mai mult. El e ultima pecete a condamnării la dispariție a iubirii conjugale. În înțelepciunea Sa negrăită, Dumnezeu a hotărât ca un prunc, înainte de a vedea lumina zilei, să petreacă vreme de nouă luni în sânul mamei sale. Acest sân este adăpost și hrană, pavază și mijloc de apărare în fața oricărei primejdii. Trupul mamei, sânul matern, este, fără îndoială, cel mai sigur loc ce poate ocroti o ființă umană. E și templul iubirii celor doi soți. Căci asemenea providenței divine, acest sân oferă, așa cum se exprimă profetul Isaia, "un loc de scăpare în încercări", "un liman în vremea furtunii" și "umbră în plină dogoare" (XXV, 4). Dar mama, căreia i s-a încredințat ocrotirea copilului, trădează această îndatorire, care îi revine prin căsătorie, omorându-și propriul ei odor. Uciderea se săvârșește tocmai în acest loc, în care este prezentă, într-un chip deosebit, mâna lui Dumnezeu. Sfinții Părinți ai Bisericii Răsăritene spun că, prin lepădarea voită

a copilului, păcatul pătrunde în vistieriile vieții. Chiar și din punct de vedere rațional, ridicând o problemă ca aceasta: "suntem sau nu suntem încă în prezența unei ființe umane?", înseamnă că nu știm ce întrebăm. Gravitatea acestui păcat este maximă. Faptul în sine privește adevărul că Dumnezeu însuși intenționează să creeze o făptură omească și că această făptură, apărută în sânul mamei, este, prin avort, în mod deliberat, privată de viață, iar acest lucru nu este altceva decât un asasinat. Orice crimă este un ultragiu adus persoanei și trupului omenesc, însă nici una nu se aseamănă cu pruncuciderea, care secătuieste tezaurul vieții, distrugând familia și ruinând neamul.

b. Motivele condamnării avortului de către Biserica Ortodoxă. Ortodoxia este creștinismul unei religii luptătoare. Ea nu se mulțumește cu descoperirea răului, cu formularea unei judecăți de valoare, care spune răului pe nume, respectiv, ea nu e împăcată cu declararea avortului drept ucidere, crimă, și încă una din cele mai abominabile. Misiunea ei este de a condamna, dar tot misiunea ei este de a salva. În cazul de față, ea nu are numai menirea de a trezi conștiința credincioșilor din comunitatea bisericească, arătându-le tuturor în ce constă păcatul avortului și care este gravitatea lui, ci are și îndatorirea de luptă, cu metodele și forțele ei proprii, pentru respectarea celui dințai și poate cel mai sfânt drept ce revine fiecărui om din lume și anume acela de a se naște. Biserica condamnă avortul în numele lui Dumnezeu Atotțiitorul care a rânduit apariția vieții omenești în clipa creației: *"Și a făcut Dumnezeu pe om după chipul Său"* (Facerea 1, 27); în numele Domnului Savaot, care a îngrădit această viață, pe Muntele Sinai, cu porunca: *"Să nu ucizi"* (Ieșire XX, 13); dar mai ales în numele Mântuitorului nostru Iisus Hristos, care, venind în lume, și-a vărsat propriul Său sânge și a înviat din morți, pentru ca omul *"viață să aibă și mai multă să aibă"* (Ioan X, 10).

Venim în apărarea copilului, din momentul concepției sale, la această oră, în care bilanțul unui sfârșit de secol ne avertizează că, în societatea noastră de tip european, postcreștină și deplin secularizată, sub auspiciile industriei avortului, crima colectivă s-a generalizat. Într-o țară, bunăoară, cu aproximativ douăzeci și trei de milioane de locuitori, sunt omorâți prin avort peste un milion de copii în fiecare an. În fața acestei situații, creștinii zilelor noastre, nu pot să rămână în expectativă. E momentul să se întrebe dacă mai există un drept al copilului. După cum este momentul să știe ce au ei de făcut, înainte de a cădea sub osânda generațiilor viitoare. Dar, mai înainte încă, sub osânda lui Dumnezeu.

2. Avortul – pruncucidere: atentat împotriva vieții umane

a. Avortul, actul reprimării vieții umane. Cuvântul "avort" derivă din latinescul *aborior*, termen opus lui *orior* (a naște), și înseamnă "a muri" sau a dispărea prematur. Important, deocamdată, este că prin acest termen se exprimă ideea morții premature. Dar moartea la care se ridică poate să fie un fapt, după cum poate să fie un act. Vorbim despre un fapt, atunci când avem de a face cu un avort involuntar, care nu-i nici provocat și nici prevăzut. De aceea, el nu poate fi decât o întâmplare profund regretabilă. Câtă vreme nu privește voința liberă a cuiva în săvârșirea lui, se înțelege că nu poate fi vorba despre nici un fel de responsabilitate. Dimpotrivă, atunci când avortul este premeditat și voit, el nu mai este un fapt, ci un act. Fie că este săvârșit de mamă cu scopul de a scăpa de copil, fie că este comis pentru a-și salva sănătatea, avortul este un act voluntar și ca atare condamnat.

De data aceasta responsabilitatea depinde de femeia în cauză, dar revine, după gradul de participare la înfăptuirea lui, și soțului, după cum revine tuturor celor

care, într-un fel sau altul, incidental sau profesional, contribuie la săvârșirea acestui act. Mijloacele prin care se realizează acest act reprobabil sunt mai multe și de diferite feluri: provocări mecanice, administrări de substanțe avortive, intervenții chirurgicale etc., scopul tuturor însă rămâne același. Oricum s-ar face, avortul este, în cazul acesta, un act voluntar, iar efectuarea lui privește nemijlocit porunca: "Să nu ucizi". Sfânta noastră Biserică nu vede în el simplul fapt al morții, ci suprimarea violentă a unei vieți omenești. Numind această faptă "omor" sau "ucidere", consideră că este încărcată cu întreaga răspundere a unei acțiuni condamnabile pe pământ și în cer. Canonul al doilea al Sfântului Vasile cel Mare, de exemplu, numește pe femeia ce a săvârșit avortul "ucigașă", precizându-i, astfel, răspunderea și vina, după cum are în vedere și o vină corespunzătoare complicilor ei.

Noțiunea de ucidere, ce se cuvine să o avem în vedere atunci când ne referim la avortul voluntar, nu poate fi despărțită de aceea de vină sau culpă. Vina însă, la rândul ei, este de mai multe feluri. În legătură cu avortul putem aminti de două feluri de culpă: culpa religios-morală și culpa criminală. Prima privește eul personal și spiritualitatea sufletului din primul moment al conceperii copilului în sânul matern, iar a doua, dreptul omului de a se naște.

b. Avortul – opunere vădită la porunca divină a transmiterii vieții. Existența în sânul mamei a unei suflări de viață, din ceasul conceperii, datorită unei intervenții divine creatoare, este pentru gândirea ortodoxă un adevăr absolut. De aceea orice atentat asupra fătului odată conceput este un atentat asupra unui om întreg, format din suflet și trup. Lepădarea cu bună știință a copilului din sânul mamei este unul și același păcat al uciderii, indiferent de timpul care a trecut de la zămislirea lui. Mai mult, uciderea pruncilor în pântec este un păcat deosebit de grav și pentru că se face împotriva unei ființe umane lipsite de apărare.

Avortul este opunerea premeditată și categorică la porunca divină de transmitere a vieții. El înseamnă egoism și lipsă de dragoste, atac și boicot împotriva vieții umane. Porunca "să nu ucizi" își află temeiul în dreptul absolut pe care-l are Dumnezeu și pe care îl conferă vieții omenești, ca privilegiu al ei. Justificările medicale, etico-psihologice, social-profesionale ale avortului în contextul căsătoriei nu sunt esențiale. Pentru creștini a ucide este întotdeauna un rău, oricare ar fi circumstanțele. Chiar și așa-zisul caz al unui avort medical, prin care se încearcă a se justifica posibilitatea salvării mamei, responsabilitatea săvârșirii acestui act atrage după sine conștiința că uciderea rămâne veșnic ucidere.

Avortul este păcatul pe care-l poate săvârși cineva cu răspundere față de aproapele și față de sine însuși. Omul nu poate fi ucis pentru că: a) e creat de Dumnezeu; b) după chipul Său. Așa hotărăște Dumnezeu însuși, potrivit Sfintei Scripturi, de a nu se ucide. În contrast cu dreptul ce-l dă El oamenilor de a se hrăni cu carnea animalelor, despre om zice: "De va vărsa cineva sânge de om, sângele aceluia de mână de om se va vărsa, că Dumnezeu a făcut omul după chipul Său" (Fac. 9, 6).

Interdicția uciderii se întemeiază pe faptul că este, mai întâi, o jignire adusă lui Dumnezeu însuși. Dar voința de a nimici un om nu e numai un dispreț față de chipul lui Dumnezeu pe care acesta îl poartă, ci voința de a nimici chipul lui Dumnezeu în toate persoanele care îl poartă. Prin urmare a ucide un om înseamnă a opri revelarea lui Dumnezeu prin actualizarea umană a întregii Lui frumuseți, care se revărsă din cer pe pământ.

Cei ce ucid pe copii în pânțelele matern sunt împotriva vieții create de Dumnezeu, împotriva societății omenești și împotriva mântuirii lor. Toți care împiedică nașterea de copii, prin orice fel de mijloace, sunt ucigași. Păcatul uciderii este "strigător la cer" (Fac. 4, 10). El întinează pământul și aduce osânda lui Dumnezeu (Ps. 105,

33). Dumnezeu privește cu mânie asupra celui ucigaș (Ps. 5, 6). Dumnezeu se răzbună pe cei ucigași (Deut. 32, 43) și cere sânge pentru sânge (Fac. 9, 5-6). Sfântul Nicodim Aghioritul, referindu-se la femeile care avortează, se exprimă și el: "Astfel: adevărat drăcesc lucru este acesta pe care îl întrebuițează unele mame, cu adevărat înfricoșat și mare păcat de moarte este această faptă, pentru că se fac ucigătoare și ucid nu unul, doi sau trei oameni, fac atâtea ucideri câți copii aveau să nască după urmarea trebuinței și a legii firești pe care Dumnezeu a hotărât-o. Că este un lucru drăcesc ni-l spune însuși Domnul: "Voi aveți pe diavolul de față și țineți să faceți poftele tatălui vostru. El de la început a fost omorător de oameni".

Pruncuciderea ce se săvârșește prin comiterea avortului, după cum mai spuneam, este cu atât mai mare cu cât uciderea are loc în pântecul mamei, în locul cel mai sigur în care a fost așezat copilul de însăși mâna lui Dumnezeu. Sfinții Părinți văd în avort un păcat împotriva Sfântului Duh din mai multe motive: 1. Se distruge ființa în care Dumnezeu și-a pus chipul Său; 2. Se intră cu nelegiuire în drepturile lui Dumnezeu, care este singurul stăpân asupra vieții și morții; 3. Se răpește un drept firesc al fiecăruia celui ce se naște – dreptul de a se naște – și bunul de cel mai mare preț dăruit omului de Dumnezeu și pe care nimeni nu-l mai poate da înapoi – viața; 4. Se încalcă porunca dragostei; 5. Se știrbesc drepturile societății față de care fiecare om are anumite îndatoriri de îndeplinit; 6. Se ucid serii întregi de urmași, care aveau dreptul la viață și puteau fi de mare folos societății (genii, preoți, dascăli, muncitori, mame etc.).

Prin urmare, uciderea pruncilor în pântec este păcat împotriva firii omului, împotriva societății și împotriva lui Dumnezeu.

c. Pruncuciderea privită în extinderea ei. În orice stadiu al purtării sarcinii și în orice împrejurare a vieții, avortul provocat reprezintă un omor. Omul este om din

momentul concepției. Am arătat mai înainte că ființa concepută în sânul matern e o ființă complet nouă, diferită, unică, independentă. Nașterea înseamnă părăsirea uterului matern, tăierea cordonului ombilical, existența fizică a noului născut în afara trupului mamei și separat de el. Dar nu este nici o diferență între copilul dinainte și copilul de după naștere. Oricine știe că noua ființă concepută va fi curând un copil, în continuare un adolescent, apoi un adult. Și dacă se face avortul tocmai acesta este motivul: se intenționează suprimarea unei ființe care este destinată să fie un copil, în continuare un adolescent, apoi un adult, adică suprimarea unei ființe omenești. Embrionul, la rândul său, nu poate fi considerat nici o formă de viață vegetală sau animală care abia într-o fază ulterioară să devină o viață umană. Studiile de ultimă oră ne arată că, datorită programării genetice care se face, după cum am văzut, în momentul fecundării, o plantă nu poate face să iasă din ea decât numai ceea ce este ea, adică o plantă, iar un animal nu poate să dea viață decât numai la ceea ce este el, adică unui animal. Același lucru este valabil și pentru om. Ființa umană rămâne ființă umană indiferent de dimensiunile pe care le are și de "mediul" în care trăiește. Or, unde apare o întrerupere a acestei dezvoltări avem de a face cu o ucidere. Acest lucru este afirmat clar în declarația din 9 aprilie 1972 de către Mitropolitul Irineu, primat al Bisericii Ortodoxe din America. (Avortul, un document pentru studii: "National Council of Churches" New York, 1973). E vorba despre o pronunțare limpede cu privire la sfințenia vieții copilului, care se extinde și asupra așa-ziselor "cazuri dificile", cum sunt violul și incestul. Căci de fapt această poziție nu contravine vieții în sine, după cum nu se împotrivesc nici normelor acestei vieți. Ea nu cere moartea vinovatului pentru viol și incest. Întrebarea e, din ce motiv ar cere sau ar permite moartea copilului inocent, care este realmente o victimă? Morala ortodoxă nu acceptă moartea drept soluție de rezolvare pentru cazurile dificile.

3. Avortul, crimă: atentat împotriva persoanei umane

a. Sensul criminal al avortului. Omul este chemat la o plinătate de viață care depășește cu mult dimensiunile existenței sale pământești. Prin întrupare, Fiul lui Dumnezeu s-a unit într-un anumit fel cu fiecare om, iar prin această unire fiecare om este o persoană. În sensul acesta și copilul din sânul matern, din chiar momentul concepției sale, este o persoană. În acest eveniment al mântuirii divine se revelează într-adevăr omenirii nu numai iubirea nemărginită a lui Dumnezeu "care atât de mult a iubit lumea" (Ioan 3, 16), ci și valoarea incomparabilă a fiecărei persoane umane. Așadar, Hristos Domnul face ca fiecare om să fie o persoană, în mod absolut unică. Astăzi, această intervenție a Fiului lui Dumnezeu, prin care viața umană dobândește un caracter personal, devine deosebit de relevantă, tocmai pentru că se înmulțesc și se ascut în mod impresionant amenințările aduse vieții persoanelor, mai ales atunci când această viață este slabă și lipsită de apărare. Prin suprimarea vieții unei persoane, pruncuciderea este o crimă. Drepturile pe care le deține o persoană nu le-a primit de la părinți, de la familie, de la societatea în care se găsește, ci sunt drepturi conferite de Dumnezeu. Întrebarea e, cum reacționează membrii unei societăți pro-avortioniste în fața dreptului copilului ca persoană la viață? Imaginea ce ne apare este, indiscutabil, dramatică. Dacă este mai grav și mai îngrozitor ca oricând fenomenul atâtor vieți omenești aflate în pragul morții prin nesocotirea drepturilor lor la viață, nu mai puțin grav și îngrozitor este faptul că însăși conștiința, întunecată de către gândirea seculară a vremii noastre, percepe tot mai greu distincția dintre bine și rău. Ceea ce e mai important în existența unei persoane privește valoarea sa fundamentală ca viață omenească. Crima, în această condiție, a nesesizării ei își pierde gravitatea, dar ea rămâne tot crimă.

b. Cine sunt vinovații crimei privind avortul? Pentru femeia care a săvârșit un avort (și a supraviețuit), vina și durerea care au urmat acestui act sunt mult mai dureroase și mai amare decât orice pedeapsă care ar putea fi prescrisă de către Biserică. Totuși, cea mai mare vină îi revine ei. Există preoți care relatează despre femei care suferă de pe urma avortului și după numeroase Spovedanii și dezlegări. Datoria Bisericii față de acești suferinzi sărmani este de a-i aduce la pace cu ei înșiși și cu Dumnezeu, curățindu-i de amăgirea că ar fi nevrednici de iertarea lui Dumnezeu și de mântuire. A aduce pacea lui Dumnezeu unei femei astfel vătămate este o muncă duhovnicească, spirituală de ani de zile. Acesta este fructul amar pentru cea de a doua victimă a avortului – femeia. Totuși, pe lângă fiecare femeie care a săvârșit avort, mai există sute, poate mii care au contribuit la păcatul, la suferința ei și la moartea copilului, și care poartă, nu mai puțin decât femeia (și uneori mai mult decât ea), povara vinovăției. Și aceștia dacă sunt ortodocși, trebuie să vină înaintea lui Dumnezeu cel milostiv în Sf. Taină a Spovedaniei, să se căiască și să nu repete faptele lor păcătoase. Aceștia sunt:

1. Corpul medical care îndeplinește procedurile de avort;
2. Corpul social de menținere a ordinii, ca și alți lucrători din cabinetele avortioniste, care toți permit ca aceste fapte de ucidere a copiilor și de desacralizare a femeii să fie săvârșite în continuare;
3. Politicienii care au votat legislația avortionistă ca și cei care sunt prea timizi, neinteresați sau ambițioși ca să lupte pentru menținerea vieții;
4. Asistenții sociali care le-au sfătuit pe femei să săvârșească avort, trimițându-le în mâinile ucigașilor;
5. Judecătorii și avocații care folosesc sistemul judiciar pentru a promova avortul un "drept" și care persecută pe aceia care luptă împotriva uciderii celor nenăscuți;
6. Membrii mass-media care ascund realitatea avortului, spunând jumătăți de adevăr, și care mint pentru a adormi poporul, astfel ca acesta să accepte avortul ca pe "un drept" și o "necesitate

socială"; 7. Cei care sunt "ortodocși" doar duminică dimineața, iar în restul timpului, în lumea din afara Bisericii, se consideră "neutri" sau chiar susținători ai așa-zisei "pro-alegeri", ajutându-i cu toate resursele lor pe avocații avortului; 8. Cei care sunt directori de fundații, de corporații sau de companii și care susțin cu capital pe puternicii și influenții avocați ai avortului, cum ar fi "Organizația Națională a Femeilor" din America; 9. Cei care lucrează în companiile care fabrică uneltele de aspirat, unelte care au unica menire de a-i dezmembra și ucide pe copiii din pântecele mamei; și, de asemenea, cel care lucrează în crematoriile în care sunt arse trupurile fetușilor extrași; 10. Cei ai căror bani și resurse reproduc prostaglandină și alte mijloace de provocare a avortului, cum ar fi IUD, apoi a așa-numitei "pilule de control al nașterilor", cât și pesticidul uman RU-486; 11. Cei care promovează, sfătuiesc, ori/și efectuează experimente asupra copiilor vii din pântecele mamelor, ca și asupra celor care au fost avortați pentru a fi folosiți în cadrul așa-numitelor "cercetări pe țesut fetal"; 12. Cei care lucrează și/sau susțin cabinetele de "planificare familială", cabinete care sunt promotorii și apărătorii cei mai bogați și mai mari ai avortului din întreaga lume. Mai mult, este necesar să se descopere dacă cineva susține o organizație, după cât se pare fără legătură cu avortul, dar care îl sprijină.

c. Avortul, rană de moarte a sufletului etnic. Legătura dintre suflet și trup, ce se înfiripă cu ocazia zămislirii unui copil, nu are scop efemer, deși moartea pânđește pe copil din prima clipă. Finalitatea ei este existența veșnică. Nu este vorba numai de existența personală, ci și de existența neamului. Veșnicia existenței personale, spre care tinde sufletul, prin însăși natura lui spirituală, îi este asigurată, după cădere, de faptul Învierii lui Hristos. Veșnicia neamului este și ea o taină pe care ne-o descoperă, în parte, unul și același act al zămislirii copilului din părinții soți. Neamul nici nu este altceva decât o familie mare. Pe de

altă parte sufletul nu este numai sediul eului personal, ci și al eului etnic. De aceea suprimarea vieții în pântecele matern nu este numai un atentat asupra unei persoane, ci și asupra unui neam. Păcatul pruncuciderii este, în același timp, omor și genocid. În sensul acesta ne spun Sfinții Părinți că acest păcat pătrunde în vistieriile vieții. Cu fiecare concepere, cu fiecare naștere, cu fiecare zâmbet de copil, neamul se imprimăvărează, își descoperă năzuința spre nemurire. În sânul matern, viața lui nu înregistrează doar un simplu popas. În acest sân se înnoiește taina zămislirii: "misterium vitae", fiind și taina perpetuării lui. Primejdia care îl paște pe copil îl paște și pe el. Uciderea este **contrafacerea tainei** conceiverii, dar și a tainei neamului.

4. Avortul: genocid, atentat împotriva neamului

a. Genocidul avorționist – definirea lui. Sub denumirea de genocid se înțelege, în genere, o faptă săvârșită de cineva cu scopul de a distruge, în întregime sau în parte, un popor sau un grup național, etnic, rasial, religios. El ar consta în uciderea membrilor colectivității sau grupului respectiv, vătămarea gravă a integrității fizice sau mintale a acestora, după cum ar consta și în supunerea la condiții de existență sau tratament de natură să ducă la exterminarea fizică a grupului sau neamului în cauză. Prin genocid însă, potrivit mai multor dicționare, se mai înțelege, de asemenea, și faptul luării de măsuri în vederea împiedicării nașterilor. E drept că în cazul fenomenului pe care urmează să-l analizăm nu avem de a face cu acte de crimă provocate de forțe ostile, exterioare unui neam. Crima respectivă nu ar fi ucidere, ci sinuciderea neamului. Și totuși, se comite omorul. Nici un fel de consimțire nu apare din partea pruncilor uciși în sânul matern. Suicidul etnic este de fapt etnocid. Moartea acestor prunci se constituie într-un asasinat colectiv, premeditat și executat într-un

mod conștient. Nu este un flagel oarecare, o epidemie, o moarte pasivă dependentă de o catastrofă naturală. Dimpotrivă. E un atentat împotriva existenței umane, un dăg ce se opune cu îndârjire în calea revărsării șuvoiului vieții. Iar de aici putem deduce că e vorba și de un atentat împotriva lui Dumnezeu.

b. Gravitatea genocidului avortionist. Porunca "să nu ucizi" dobândește în creștinism, odată cu răstignirea pe Cruce a Mântuitorului, o exigență unică. În orice împrejurări ar fi comisă, crima rămâne crimă, supusă judecății morale, orice fel de circumstanțe atenuante s-ar acorda autorului ei. În cazul genocidului, dacă nu fac tot ce îmi stă în putință ca să împiedic o crimă privind pe conaționalul meu, care este un frate bun al meu, chiar când se află încă în sânul matern, deși nu sunt eu autorul acesteia, sunt și eu vinovat. Omorul, în cazul acesta, nu este supus judecății conștiinței personale, ci și conștiinței etnice din mine. Faptul că apare aievea acest imperativ necondiționat al poruncii "să nu ucizi" în viața comunitară, și membrii ei nu pot trăi atunci când de către unul sau altul dintre ei s-a produs o fărâdelege gravă, este dovada cea mai deplină a călăuzirii lor de către o conștiință etnică și a păstrării în ființa lor a unei zestre spirituale din etnogeneză. Dar adevărul că o atare necondiționare nu o mai aflăm astăzi la membrii societății unei țări, cu atât mai puțin în solidaritatea tuturor oamenilor, ci numai în sânul unor comuniuni tradiționale, nu schimbă cu nimic datele considerației prezente. În schimb, face ca acest fapt să constituie vina noastră, a tuturor.

c. Cauza esențială a genocidului: trădarea sufletului românesc și a Legii strămoșești. Rădăcinile din care odrăsește genocidul la care ne raportăm sunt numeroase și profunde. Ar fi prea mult să ne ocupăm de ele. Mai important lucru este a ne da seama că la cunoașterea lor nu ajungem doar identificând diversele împrejurări care fac să apară genocidul ca avort voluntar în masă. Numai surprinderea

unor semnificații mai adânci ale acestui asasinat ne poate conduce spre înțelegerea esenței lui. Să dăm un exemplu: lipsa bunurilor materiale ar putea fi considerată drept o cauză a săvârșirii unui avort într-o familie nevoiașă. Se știe însă prea bine că în trecutul destul de apropiat copiii numeroși aparțineau tocmai acestor familii sărace. Deci presupunerea că avortul s-ar datora unor lipsuri materiale nu este justificată. La alte rezultate ajungem, în schimb, urmărind semnificația acestui fenomen. Astfel, bunăoară, vedem limpede că avortul nu este numai în mod simplu ucidere sau crimă, ci este realmente un genocid. Sensul cel din urmă al acestei fărâdelegi explică, într-un fel, și celelalte aspecte și însușiri ale sale. Într-adevăr, pretutindeni și totdeauna trădarea față de Dumnezeu este și cauza crimei față de om. În acest fel, vom putea ajunge să ne dăm seama de autenticele cauze ale genocidului. În mod precis, ele sunt de ordin religios-moral. Toate se referă la trădarea sufletului românesc, precum și a legii strămoșești. Într-adevăr, etnicul românesc este expus surpării din partea unor însemnate ofensive îndreptate cu vrăjmășie diabolică împotriva lui: ateismul iluminist și indiferentist (precedat de ateismul comunist de stat), mamonismul materialist, internaționalismul secular și cel religios (sincretismul), sectarismul antihristic, corupționismul, pornofilismul, distructivismul ecologic, în concordanță toate cu avortionismul, el însuși susținut de puternice organizații mondiale.

5. Avortul – deicid, atentat împotriva Mântuitorului Iisus Hristos însuși

a. Sensul avortului ca deicid. Păcatul avortului provocat este atât de mare încât se poate numi și deicid, respectiv uciderea lui Dumnezeu. E un mod metaforic de a vorbi, dar profund real. Felul în care Hristos-Domnul se identifică oarecum cu omul, copil sau adult, ne este descoperit de

Mântuitorul însuși. În pilda judecății viitoare, pe care a rostit-o înainte de patima Sa, adresându-se celor "de-a stânga", destinați pedepsei veșnice, El se exprimă astfel: "Atunci va zice și celor de-a stânga: "Duceți-vă de la Mine, blestemaților, în focul cel veșnic, care este gătit diavolului și ingerilor lui. Căci flămând am fost și nu Mi-ați dat să mănânc; însetat am fost și nu Mi-ați dat să beau; străin am fost și nu M-ați primit; gol și nu M-ați îmbrăcat; bolnav și în temnițe și nu M-ați cercetat." Atunci vor răspunde și ei zicând: "Doamne, când te-am văzut flămând, sau însetat, sau străin, sau gol, sau bolnav, sau în temniță și nu Ți-am slujit?". El însă le va răspunde zicând: "Adevărat zic vouă: Întrucât nu ați făcut unuia dintre aceștia prea mici, nici Mie nu Mi-ați făcut" (Matei 25, 41-45). Acești (prea mici) sunt în primul rând copiii avortați, care nu au avut parte să fie hrăniți, adăpați, adăpostiți, îmbrăcați, îngrijiți și cercetați cu milă și cu iubire de mamele lor. Mântuitorul, după cum vedem, se identifică cu ei. Mama care avortează dovedește că-L spulberă pe Dumnezeu din rosturile existenței sale, nu numai din rostul primei creații, ci și din a celei de-a doua creații. Ea ucide copilul de două ori: o dată împiedicându-l să vadă lumina zilei acesteia, iar a doua oară, lumina vieții viitoare. Învierea lui Hristos este un act de rezidire a lumii întregi. Toți oamenii iau parte la această înviere. Despre înviere, Hristos însuși ne spune că El este cel dintâi născut din morți. Învierea ne descoperă astfel avortul ca fiind deicid. Făcându-se începător al învierii noastre, El a schimbat condițiile ontologice ale existenței în general. Iată cum, cu fiecare copil care se naște, se naște într-un fel Hristos-Domnul, de aceea și mamele care-șiucid copiii îlucid pe Hristos în fiecare din aceștia.

b. Deicidul, stavilă în calea dobândirii Sfințelor Taine. Prin avort copilul ce urma să se nască este frustrat de nașterea din nou, este lipsit mai întâi de taina sfântului Botez. Căci copilul încă de la concepere este purtătorul chipului lui Dumnezeu și destinat a purta și chipul lui

Hristos. Distrugându-se acest chip, răstignindu-se în pân-tecele matern, în copilul nenăscut se răstignește Hristos însuși. Cu alte cuvinte, vina mamei este cu atât mai mare în cazul pruncuciderii cu cât copilul nu poate fi botezat, nu poate avea un pașaport valabil pentru cer. Dacă mama naște copilul, ea zidește o nouă biserică a lui Dumnezeu, ea este arhitectul și ziditorul unui sfânt lăcaș de închinare, precum zice Sfântul Pavel că "trupurile noastre sunt temple ale Duhului Sfânt" (cf. I Cor. 6, 19). Dimpotrivă, mama care-și ucide copilul dărmă un templu și săvârșește astfel unul din cele mai mari sacrilegii. Dacă mama născând copilul îl întregeste într-un fel pe Hristos, fiind noi mădu-lare ale Trupului Lui, "din carnea Lui și din oasele Lui" (Efes. 5, 30), împlinește cuvintele Apostolului: "Proslăviți pe Dumnezeu în trupurile voastre" (I Cor. 6, 7); mama sacrilegă înlocuiește proslăvirea cu o blasfemie.

Cine ucide un om oprește dialogul lui Hristos Domnul cu unul din partenerii Săi pe pământ, dialog care are ca scop să ridice pe omul respectiv la o înțelegere tot mai mare a lui Hristos. Cel ce ucide lucrează împotriva acestei voințe și a actului de Întrupare a Fiului lui Dumnezeu. Mai mult, cel ce ucide omoară un mădular virtual sau actual al persoanei Fiului lui Dumnezeu, căci cel ce omoară pe cineva, luându-i viața înainte de moartea lui naturală, suprimă un mădular al lui Hristos, "o parte a Lui".

Tot în sensul deicidului, păcatul uciderii pruncilor îi face pe părinți responsabili și în fața lui Hristos euharistic. Prin comuniune cu Domnul, omul intră în legătură nemijlocită cu Dumnezeu, prin Trupul și Sângele lui Hristos care se face una cu trupul și sângele nostru. Și din acest sânge se va plămădi ființa umană care este chemată la ospățul împărăției să guste iubirea lui Dumnezeu și să devină fiu al acestei iubiri.

c. **Avortul, pricină de desfigurare.** Cu drept cuvânt se poate spune că a omori un om, în cazul de față un prunc, înseamnă a omori ceva din Hristos. Sfântul Apostol Pavel ne spune că: "Suntem mădularii unii altora" (Rom. 12, 5). Deci a omori un mădular al trupului lui Hristos înseamnă a produce o lipsă și o tulburare a întregului trup. De fapt, orice ucidere între creștini oprește procesul de cunoaștere spirituală a întregului creștinism, coborând ca atare creștinismul însuși și desfigurându-l prin săvârșirea unui atentat împotriva lui Hristos. Căci orice ucidere săvârșită de un "creștin" este un atentat la adresa întregului creștinism, se înscrie ca o perturbare cu repercusiuni generale în existența lui și se descoperă ca o piedică pe calea spre desăvârșirea creștină.

E.

COMBATEREA PRUNCUCIDERII, LA SFINȚII PĂRINȚI ȘI ÎN CANOANELE BISERICII ORTODOXE

1. Avortul și combaterea lui la Sfinții Părinți

a. **Prima perioadă creștină.** Nu ne putem permite să aducem drept mărturie pentru cele susținute până aici numeroasele atestări ale Sfinților Părinți, de aceea ne rezumăm numai la unele dintre acestea.

În cercul larg al păcatului uciderii, intră bineînțeles avortul și pruncuciderea. Și pentru că învățătura Sfinților Părinți o cunoaștem îndeosebi din scrierile lor, vom prezenta în continuare poziția și atitudinea lor față de păcatul avortului, așa cum reiese din cele ce s-au scris. La mijlocul primului secol, în "Învățătura celor 12 Apostoli", lucrare atribuită Sfinților Apostoli, numită și Didahia, autorul necunoscut, pornind de la porunca a șasea din Decalog, se exprimă astfel: "Să nu ucizi" îndeamnă pe fiecare creștin la

modul imperativ al cuvântului la o nouă viață morală, zicând: "Să nu strici băieți..., să nu faci otrăvuri..., să nu ucizi copil în pântec, nici pe cel născut să nu-l ucizi" (Didahia II, 1). În jurul anului 200, un alt autor necunoscut, prezentând felul de viață a creștinilor, consemnează în Epistola către Diognet că, de fapt, creștinii "se căsătoresc ca toți oamenii, dar nu aruncă pe cei născuți" (Epistola către Diognet V, 6). Certitudinea că embrionul este însuflețit o dezvoltă Tertulian în lucrarea sa "De anima", în care contrazice pe "cei ce afirmă că sufletul nu se zămislește în pântecul mamei concomitent cu dezvoltarea fizică a embrionului, ci că este imprimat din afară în momentul nașterii, când copilul nu este încă viu" (Despre suflet, XXX, 2).

b. **Perioada patristică.** Perioada marilor confruntări hristologice a coincis cu aceea a afirmării și organizării monahismului răsăritean, în care problemele ridicate de procreare au devenit mai acute. Din această perioadă se remarcă unele atitudini caracteristice pe care le vedem în continuare. Copiii pentru Sfântul Clement Alexandrinul, "sunt vlăstarele trupurilor noastre", "florile căsătoriei" pe care dumnezeiescul lucrător le culege din livezile cele trupești. "De aceea, se cuvine să fim cu grijă pentru că întreaga noastră viață se va scurge în chip firesc, dacă ne stăpânim de la început poftele și nu ucidem cu mijloacele rele fătul omenesc, făcut să se nască prin dumnezeiasca purtare de grijă. Femeile care folosesc pentru acoperirea desfrânării droguri pentru avort scot afară o materie complet moartă, dar avortează odată cu fătul și iubirea de oameni" (Pedagogul II, 10). Tot cu privire la neînfrânare, el spune că "ar trebui mai bine să nu se însoare cel care nu dorește să facă copii, decât să ajungă ucigaș de copii din pricina neînfrânării poftelor; căci, legea cea bună interzice să se jertfească în aceeași zi puiul și mama" (Lev. 22, 28). De aici au luat și românii rânduiala aceasta: "Dacă este osândită la moarte o femeie însărcinată nu se execută

pedeapsa înainte de a naște". Sfântul Ioan Gură de Aur spune că avortul aduce blestemul morții în însăși vistieria vieții. După el, aducerea în casa bărbatului a femeii ca urmare a căsătoriei are loc pentru facerea, creșterea și îngrijirea de copii și administrarea casei (Ep. către Efes., Omilia 20 la Efeseni). Sfântul Ioan Scărarul, afirmând că: "Sufletul nu-și ia ființa mai înainte de trup, nici după el, ci se naște deodată cu crearea acestuia", consideră că "este ucigaș prin urmare cel care ucide pruncul în pânțe, deoarece din clipa zămislirii chiar s-a și insuflă" (Scara 81, Cuvântul 21).

2. Combaterea de către sfintele canoane a avortului provocat

a. Combaterea avortului propriu-zis. Asupra avortului voluntar cade, în morala ortodoxă, cea mai grea osândă, a împiedicării vieții. După cum am văzut în alineatele anterioare, viața copilului începe din clipa în care e conceput. În momentul tainic al zămislirii, Dumnezeu îi creează sufletul nemuritor. Avortul este ucidere, crimă, genocid și deicid. Este o ucidere, și încă o ucidere cu premeditare. Este o crimă, cu atât mai vinovată cu cât ia dreptul la viață unei ființe omenești, înainte de a se bucura de ea și de a se învrednici de Sfântul Botez. Este un genocid, pentru că odată cu o viață nimicită, se distrug și viețile urmașilor posibili ai persoanei ce se cuvine a se bucura de ea, adică a unui neam. Este deicid, pentru că odată cu sângele copilului se varsă "Sângele" lui Hristos (E vorba despre o identitate mistică dintre sângele copilului și "Sângele" lui Hristos, pe care o aflăm la Matei XXV, 32-46: *"intrucât nu ați făcut unuia dintre aceștia, nici Mie nu Mi-ați făcut"*, v. 45). Sfinții Părinți, chiar de ar fi să-i numim doar pe Grigorie Teologul, Maxim Mărturisitorul, Atanasie Sinaitul, condamnă în unanimitate avortul provocat, declarându-l drept ucidere, deicid. În canonul 2 al Sfântului Vasile se

precizează: "Cea care leapădă fătul cu voie este supusă judecății pentru ucidere". Canoanele 91 Trulan, 21 Ancira, 2 și 50 ale Marelui Vasile, consideră doar un pogorământ oprirea femeii vinovate de săvârșirea avortului, la 10 ani de la cele sfinte. Astfel, oprirea ar fi pe viață, potrivit hotărârii canonice de la Elvira. Aceleași canoane, și pentru complici. De asemenea, canoanele: 66 apostolic, 5 al Sfântului Grigorie de Nyssa, 13, 14, 55 ale Sfântului Vasile, caterisesc pe preoții care sunt vinovați de complicitate cu cei ce săvârșesc crima de avort, fie dezlegând pe cei ce nu au conștiința păcatului la măsura gravității lui, în scaunul Mărturisirii, fie că sunt vinovați ei înșiși de această crimă comisă în propriile lor familii.

b. Combaterea canonică a practicilor "anticoncepționale", cu efecte contragestive. De încălcarea planului divin al nașterii de prunci ține un întreg cortegiu de nelegiuiri, o serie de acțiuni și fapte pe care le-am putea împărți, revenind succint asupra lor, în trei mari categorii de păcate: sterilitatea voluntară conjugală (frauda conjugală), tehnica așa-zisă "contraceptivă" (practicile folosirii produselor farmaceutice, din care face parte mai ales "pilula", ca și a altor tertipuri de ordin mecanic și chirurgical) și avortul provocat (pruncuciderea). În ce privește sterilitatea voluntară conjugală, răspândită ca un sistem generalizat în numeroase medii sociale, este păcatul ce se datorează mentalității actuale anticoncepționale și proavortioniste. După precizările pe care le-am făcut mai sus, soții au ajuns să considere plăcerea fizică, vinovată ca atare, drept scop al legăturilor conjugale. Acest scop ar fi, chipurile, în măsură să legitimizeze orice manevră în stare să împiedice transmiterea vieții. Pe Onan, însă, care a săvârșit acest păcat, ne spune Sfânta Scriptură a Vechiului Testament, Dumnezeu l-a pedepsit cu moartea (cf. Fac. XXXVIII, 10). În Legea Nouă, Sfântul Apostol Pavel scrie: *"Nu vă amăgiți... malahienii nu vor moșteni Împărăția lui Dumnezeu"* (I Cor. IX, 10). Introducerea mijloacelor artificiale de restricție în

calea fecundității, cum sunt acelea a utilizării produselor farmaceutice, mai ales a "pilulei", cât și a tehnicilor mecanice și chirurgicale, constituie și acestea practici interzise de canoane. Luarea unor substanțe chimice sau produse biologice, în speță hormonale, în mod preventiv, ar putea fi considerată după maniera de utilizare, ca și după intenție, nu doar un păcat asemănător fraudei sau sterilității voluntare conjugale, ci de-a dreptul păcat de pruncucidere. Substanțele și tehnicile mecanice contraceptive sunt în realitate, după efectele lor, mai mult contraceptive, decât contraceptive, după cum vom vedea, analizând un fenomen pro-avortiv al vieții contemporane. În orice caz, o anumită nesiguranță în distrugerea celulelor germinative, care ar putea fi mai mult, adică nimicirea unui embrion format, făcea ca acest păcat să fie trecut, încă dintr-o perioadă mult anterioară vremii noastre, în rândul păcatelor de ucidere. Sfântul Vasile cel Mare, în canonul 2, se pronunță astfel: "Cei care dau medicamente preventive sunt ucigași. Și ei, și cele care primesc otrăvuri ucigătoare de feți (embrioni)". În zilele noastre, însă, acțiunea contraceptivă hormonală (pilula) creează un fenomen pe care nu l-a mai cunoscut istoria, iar acesta se cuvine să fie analizat și înregistrat în toată gravitatea lui. E vorba despre viața intrauterină a copilului, descoperită în zilele noastre, prin mijloace tehnico-științifice superioare, dar în același timp expusă celor mai mari primejdii tot datorită descoperirilor în cauză.

c. Aplicarea sfintelor canoane privitoare la pruncucidere. Dacă din punct de vedere canonic putem vorbi despre acrivie și iconomie, din punct de vedere moral și pastoral acești termeni se traduc prin aceia de rigorism și laxism. Sfinții Părinți atrag atenția preoților, chemați să aplice canoanele privitoare la viața de familie, că ei pot comite două mari greșeli. O greșeală privește iertarea invalidă, din scaunul mărturisirii, în cazul în care vinovatul se află fără o pocăință corespunzătoare, iar duhovnicul,

fără discernământ. Aflându-se în afara rânduielii tradiționale, unii duhovnici se angajează la dezlegarea unor mari păcate, adulter, divorț, dar mai ales avort, pentru că ei înșiși au nevoie de iertare, și astfel fărădelegea lor să nu fie stingherită, ci chiar învățată. A doua greșeală este aceea în care duhovnicul se arată prea aspru, apelând la o manieră juridică de utilizare a canoanelor, pentru ca eventual să-și tăinuiască și el propriile sale păcate. În toate cazurile, locul acriviei sau al iconomiei, respectiv al rigorismului și al laxismului, se cuvine să-l ia realismul. Este tocmai ceea ce prevede și canonul 102 Trulan, indicând la aplicarea canoanelor de penitență dreapta măsură, precum și observarea concretă a posibilităților de îndreptare pe care le are penitentul.

Câteva principii privitoare la aplicarea pastorală a sfintelor canoane, în cazul observării acestora de către duhovnici și penitenți, pot fi utile și eficiente. a) Păcatul nu se vindecă decât adăugând la harul lui Dumnezeu exercițiul virtuții contrare lui (accentul pus pe caracterul pozitiv al canonului, iar nu pe cel negativ); b) Canonul este mijloc de tămăduire mai mult decât de ispășire (în nici un caz de "satisfacere", mijloc de control al pocăinței și măsură de siguranță a îndreptării); c) La aplicarea canonului e important să nu fie pocăința penitentului mai mică decât crima săvârșită. De asemenea, să nu se omită principiul restituirii: "nu poți fi iertat păstrându-ți rolul crimei"; d) Aplicarea canonului să țină seama de încadrarea credinciosului în ritmul liturgic; e) Mai presus de orice, la aplicarea canonului, păstorul de suflete să-și descopere întreaga lui dragoste față de penitent.

3. Sensul realismului în aplicarea canoanelor privitoare la pruncucidere

a. Responsabilitate și realism în dezlegarea păcatelor. Realismul are în vedere trezirea și educarea conștiinței

creștine a soților ca soți și a păcatelor lor ca părinți în familie. Întreaga noastră tactică de severitate sau indulgență, la care ne îndeamnă canonul 102 Trulan, ne va fi fără de folos dacă nu vom câștiga conștiința soților și părinților de partea lui Hristos. Zadarnice vor fi toate exercițiile de voință pe care le recomandă canoanele dacă nu oferim celor în cauză o certitudine, un sentiment profund al responsabilității faptelor lor înaintea lui Dumnezeu. Restabilirea autorității unei vieți trăite în sfințenie, imperativul suprem al zilelor noastre, nu poate să aibă loc decât în forul interior al sufletului. Lupta dintre bine și rău, între avânturile înalte ale spiritului și înclinările spre păcat se dă în conștiință. În momentul în care am reușit să aducem conștiința celor doi soți înaintea lui Dumnezeu, să le descoperim adevărul că ei sunt doi într-un duh, nu numai doi într-un trup, ei se vor bizui pe această certitudine și se vor simți în stare să se smulgă din ispita oricăror tentații vinovate.

Realismul despre care vorbim contrastează, după cum am mai spus, atât cu rigorismul, cât și cu laxismul. În ce privește acesta din urmă, adică laxismul, prin realism ne dăm seama că Dumnezeu nu iartă pe păcătos pentru a rămâne păcătos, ci pentru hotărârea lui de îndreptare. Convingerea că poți călca orice lege divină și omenească, și totuși să primești iertare, respectiv poți să comiți adulter sau să ucizi pruncul în sânul matern, nesocotind canoanele Sfinților Părinți, e un puternic stimul de imoralitate, căreia îi urmează degradarea personală și socială. Pe de altă parte, nesocotirea canoanelor este tot una cu nesocotirea responsabilității față de faptele săvârșite. Or, să se știe, responsabilitatea micșorată micșorează, la rândul ei, responsabilitatea. Cu alte cuvinte, accentuează slăbiciunea celor lipsiți de voință. Mulți păstori de suflete, cu preocupări vădite de a-i ajuta pe soții vinovați, nu știu câtă cruzime se găsește în înțelegerea și așa-zisa lor milă, de cât ajutor lipsesc pe aceia pe care ar voi să-i ajute, dar

și câtă caritate se găsește în tăria, în observarea justă a canoanelor. Dacă acest adevăr trece neobservat aceasta este pentru că de prea multe ori severitatea se unește cu o falsă asprime, respectiv cu observarea juridică a canoanelor, pierzând astfel sensul autorității Sfântului Duh, amintit mai înainte.

Dar realismul contrastează și cu rigorismul. Suferința este purificatoare și ispășitoare, dar numai dacă este transfigurată de prezența în ea a lui Hristos, dacă ea însăși devine un dar al lui Dumnezeu. Timpul acordat penitenței trebuie văzut și el din perspectiva acestui realism. După ce indică anii de penitență, în canoanele sale, Sfântul Vasile cel Mare precizează următoarele: *"Acestea toate vi le scriem pentru a se încerca roadele pocăinței. Fiindcă noi judecăm despre acestea nu după timp, ci privim la modul pocăinței"*. Orice roadă de pocăință descoperă în ea dobândirea Sfântului Duh.

F. UN NOU CÂMP DE CONFRUNTĂRI ÎN APĂRAREA DARULUI SFÂNT AL VIEȚII

a. Dezorganizarea 'revoluționară' a vieții familiale contemporane. Spre încheierea acestei expuneri, ne întoarcem la problema "contracepției", așa cum e formulată în zilele noastre, pentru a constata apariția unui nou câmp de luptă în care se confruntă, cu forțe sporite, proavortionismul și antiavortionismul.

Realmente, demnitatea familiei contemporane se află în primejdie. "Sănătatea persoanei și a societății, atât umane cât și creștine, este strâns legată de prosperitatea comunității conjugale și familiale", s-a afirmat și de către diverși teologi ai zilelor noastre. Toți cercetătorii onești constată că, în noul ansamblu de realități, pot fi indicați o mulțime de factori care contribuie la slăbirea vieții fami-

liale, unii amintiți și mai înainte, vizând căsătoria așezată pe principiul adulterului și al divorțului, al pornofiliei și corupției, dar mai ales al pruncuciderii. Toate aceste instituții, unele moșteniri directe ale Revoluției franceze, altele noi, după cum iarăși am mai văzut, nu sunt decât părți componente ale unui sistem complet coerent, ale unui complex de date abuzive, o adevărată cultură a fărâdelegii, în măsură să distrugă familia, făcând-o să piardă și valorile ce i-au mai rămas în urma încercărilor prin care a trecut în ultimele secole. Într-adevăr, e cazul să se identifice și să se insiste asupra concepțiilor greșite care contrazic în mod flagrant ideea naturii căsătoriei creștine, mai mult decât în trecut, precum sunt egoismul, individualismul, hedonismul și senzualismul, într-un mod exacerbat.

Degradarea "revoluționară" ce caracterizează ruina familiei în zilele noastre se face prin introducerea în alcoolul conjugal a unor și mai grave perturbări, odată cu utilizarea sistemului mondial de "planificarea familială", în primul rând a pilulei anovulatorie. Apariția acestei pilule are, într-adevăr, ceva din ceea ce se numește "revoluție"; prin invenția unor substanțe hormonale contraceptive și contraceptivă, omenirea dispune de mijloace chimice, la care se adaugă și cele mecanice care îi permit să disocieze sexualitatea de procreație. Efectele acestei revoluții sunt amplificate de contribuțiile pornografiei contemporane, puse la punct prin cele mai subtile și moderne mijloace tehnologice. În felul acesta, consorțiul, de care aminteam și în capitolul anterior, privește o familie trunchiată, mai bine-zis, un instrument de plăcere, "un egoism în pereche, spre a se desfăta cât mai deplin unul de celălalt". Această ebrietate senzuală a amorului nu satisface însă exigențele adevăratei societăți conjugale. Înregistrările de ordin negativ, pe care le face etica socială în ultima vreme, pe de altă parte, se referă la toate aspectele așa-zisului "amor liber", pentru a se insinua că și căsătoriile temporare, căsătoriile de încercare, căsători-

ile-"prietenie", nu sunt decât nume pentru unele și aceleași false concepții și realizări de căsătorie și familie.

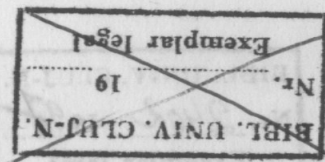
b. Sensul 'planificării familiale'. Imaginea unui nou câmp de bătălie nu numai dintre două practici, ci și dintre două concepții, se află în legătură cu un fapt de dimensiuni, în felul lor, după cum spuneam, extraordinare. Apariția pilulei anovulatorie, în contextul civilizației contemporane, se manifestă ca o adevărată revoluție. Cuvântul "revoluție" poartă în sine ceva din cutremurarea evenimentelor sociale ale cunoscutei Revoluții franceze, dar nu mai puțin a exploziei bombei atomice, de la Hiroshima, din 6 august 1945. Pentru prima dată în istorie, omenirea dispune de arme absolute care permit să disocieze sexualitatea de procreație. E vorba și de sensul în care viața conjugală primește lovitura capitală. Ce au făcut Pincus și Rock, inventatori și descoperitori ai pilulei, nu au făcut Napoleon sau Lenin, Mendel sau Einstein. E adevărat, revoluția lui Pincus și Rock a fost precedată de altă revoluție, aceea care s-a petrecut în conștiința omenirii odată cu decretarea liberalizării avorturilor. Așa-zisul drept de alegere al mamei nu este altul decât dreptul aceleiași femei, cel mai rece dintre monștri, după o expresie a lui Nietzsche, de a săvârși o crimă, pruncuciderea prin avort. De data aceasta, crima pe care poate să o săvârșască o mamă ajunge să se constituie drept o crimă perpetuă, tocmai prin folosirea pilulei. Pilula anovulatorie nu este numai o armă contraceptivă, ci, în speță, una contraceptivă. Deși posibilitatea intreruperii sarcinii între concepere și implantare părea, cu puțin timp înainte, aproape imposibilă, acțiunea fiind redusă la o intervenție chirurgicală, dezvoltarea industriei și piața planificată a pilulelor a schimbat complet situația. Pilula ajunge nu doar să prevină conceperea, ci și implantarea embrionului, după ce conceperea a avut loc, iar utilizarea ei să dobândească o extindere mondială.

Referirea pe care o facem la produsele farmaceutice, de proveniență hormonală, nu exclude raportarea la celelalte mijloace, care pe alte căi urmăresc aceleași efecte. În noul câmp de luptă împotriva copilului, la pilula de "control al nașterii", care se ia în doze mici și care se poate găsi peste tot, acționând ca un mijloc chimic de avort, se adaugă și comunul IUD (dispozitivul intrauterin). Totuși, e de notat că pilula avortivă (RU-486) rămâne arma principală a pruncuciderii, ea nemaiavăd nici măcar legitimitatea falsă de a preveni conceperea, ci este de-a dreptul un medicament, considerat sigur și eficient în execuția avortului. Specificul acestei acțiuni contragestive devine relevant prin aceea că pilula actuală de gen "morning after" a ajuns un medicament de întrerupere a sarcinii în funcție de care femeia nu va mai ști niciodată dacă a fost sau nu însărcinată. Este tocmai ceea ce constituie esența crimei infantile neîntrerupte.

c. Planningul familial – laborator al pruncuciderii. Nu putem încheia acest capitol, în care am încercat să discernem elementele pozitive de cele negative, din morala zilelor noastre, fără să facem unele precizări de rigoare, cu consecințe practice imediate. În raport cu distincția pe care această morală o face între "o planificare familială naturală" și o "planificare familială artificială", acceptând ca licită pe prima și respingând ca ilicită pe a doua, suntem obligați, așa cum se întâmplă în romano-catolicismul contemporan, să observăm un refugiu al acestei gândiri la o cazuistică a mijloacelor contraceptive, care trișează, bunăoară în catolicism, litera doctrinei oficiale. La drept vorbind, de vreme ce se admite metoda contraceptivă a calculului lunar (Ogino-Knaus), hotarul dintre firesc și nefiresc, natural și artificial, respectiv, licit și ilicit, devine greu de precizat, cu totul imprecis și aleatoriu. Pe de-o parte, actele "prezervate" prin calcularea zilelor, printr-un mijloc mecanic, ca și printr-o continență voită, dar calculată, sunt în fond acte nefirești. Pe de altă parte, intenția

de a împiedica nașterea este una și aceeași, atât pentru mijloacele naturale, cât și pentru cele artificiale. Așadar, problema nu este cea a mijloacelor, ci problema este a intenției. Păcatul se înfiripă în ordinea vieții spirituale. Ca atare, se evită, "fraudele contra naturii", dar se comite fraudă împotriva dreptei conștiințe, prin promovarea judecăților oferite de o conștiință strâmbă. Iar aceasta e mai mult decât o fraudă contra naturii, este o perversiune a conștiinței și o rănire a iubirii, privind gravitatea acestui păcat.

Iată motivul pentru care problema "planningului familial" încheie scrierea de față: Este ultima și cea mai de seamă ofensivă pe care proavortționismul contemporan o îndreaptă împotriva ființei umane. Lupta are loc pe câmpul de luptă al conștiinței. La apelul consemnat pe prima pagină se adaugă, așadar, și avertismentul de la finele acestor rânduri.

Forma 16/61x86
Cali de tipar 4,25. C-da nr. 44
BIBLIOTECĂ INSTITUTULUI BIBLIC
ȘI DE MIȘIUNE
AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE